

OBSAH

A. Úvod	2
1. Program pomoci odlúčeným deťom na území Európy (SCEP)	2
2. Definícia	2
3. Vyhlásenie o vhodnom postupe	3
4. Skratky a akronymy použité ako odkazy	3
B. Prvé zásady	7
B 1. Najlepší záujem	7
B 2. Nediskriminácia	7
B 3. Právo na účasť	8
B 4. Rešpektovanie kultúrnej identity	8
B 5. Tlmočenie	9
B 6. Ochrana súkromia	9
B 7. Informácie	10
B 8. Spolupráca medzi organizáciami	10
B 9. Príprava zamestnancov	10
B 10. Trvanie	11
B 11. Časový rámec	11
C. Vhodný postup	12
C 1. Prístup na územie	12
C 2. Detské obeť nelegálneho obchodovania	13
C 3. Odlúčení detskí migranti	14
C 4. Identifikácia	15
C 5. Vyhľadanie rodiny a kontakt	15
C 6. Menovanie poručníka alebo poradcu	16
C 7. Registrácia a dokumentácia	17
C 8. Posúdenie veku	18
C 9. Ochrana pred zadržaním	18
C 10. Právo na účasť	19
C 11. Prechodná starostlivosť – zdravotnícka, školská a prípravná	20
C 11.1 Prechodná starostlivosť	20
C 11.2 Zdravotnícka starostlivosť	21
C 11.3 Vzdelávanie, jazyk a príprava	22
C 12. Proces udelenia azylu alebo priznania štatútu utečenca	24
C 12.1 Minimálne procedurálne záruky	25
C 12.2 Kritériá rozhodovania o žiadosti dieťaťa	26
C 13. Trvalé alebo dlhodobé riešenia	28
C 13.1 Zotrvanie v hostiteľskej krajine/v krajine azylu	28
C 13.2 Zjednotenie rodiny	28
C 13.3 Integrácia	29
C 13.4 Adopcia	30
C 13.5 Identita a národnosť	30
C 13.6 Návrat do krajiny pôvodu	31
Príloha I, Sociálna anamnéza	33
Príloha II, Medzinárodné a regionálne právo, politiky a usmernenia	34
Príloha III, Odkazy	37

A. ÚVOD

1. Program pomoci odlúčeným deťom na území Európy (SCEP)

Program SCEP je spoločná iniciatíva medzinárodného združenia Save the Children (Zachráňte deti) a Úradu vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR). Program vychádza zo vzájomne sa dopĺňajúcich mandátov a oblastí expertíz týchto dvoch organizácií.

Úlohou úradu UNHCR je zabezpečiť ochranu detí utečencov a uchádzačov o azyl. Medzinárodné združenie Save the Children sa zaoberá komplexným zabezpečovaním práv všetkých detí.

Cieľom programu je uplatňovať práva a najlepšie záujmy odlúčených detí, ktoré sa dostali na územie Európy alebo ním prechádzajú, formou vytvorenia spoločnej politiky a záväzkov na európskej úrovni, ako aj na úrovni jednotlivých štátov. Program ako súčasť tohto procesu rozvíja partnerstvá s organizáciami, ktoré sa venujú odlúčeným deťom v krajinách Európy.

2. Definícia

„Odlúčené deti“ sú deti vo veku do 18 rokov, ktoré sa nachádzajú mimo krajiny svojho pôvodu a sú odlúčené od oboch rodičov alebo predchádzajúcich zákonných/obvyklých hlavných poručníkov. Niektoré deti sú úplne samé, pričom program SCEP sa venuje i deťom, ktoré môžu žiť so vzdialenými príbuznými. Všetky tieto deti sú deti odlúčené a majú nárok na medzinárodnú ochranu s využitím širokej palety medzinárodných aj regionálnych prostriedkov. Odlúčené deti môžu hľadať útočisko v inej krajine kvôli strachu z prenasledovania alebo nedostatku ochrany z dôvodov porušovania ľudských práv, kvôli ozbrojeným konfliktom alebo nepokojom vo svojej vlasti. Môžu byť obeťami nelegálneho obchodovania pre účely sexuálneho alebo iného zneužívania alebo pricestovali do Európy, aby unikli z podmienok závažného nedostatku. (CRC, články 1 a 22; Haagsky dohovor o ochrane detí z roku 1996, článok 6 Smernice UNHCR, § 3.1; ECRE (Deti), § 8 a 11; Rezolúcia EU o maloletých bez sprievodu dospelých, článok 1 ods. 1), Protokol o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne ženami a deťmi, čl. 2a a 3d, Protokol proti pašovaniu migrantov po súši, po mori a letecky, čl. 14 a 19).

V Programe pomoci odlúčeným deťom v Európe sa uprednostňuje používanie pojmu „odlúčené“ pred pojmom „bez sprievodu“, pretože lepšie definuje základný problém, ktorému tieto deti čelia. Ide konkrétne o to, že deti sú bez opateru a ochrany svojich rodičov alebo zákonných zástupcov, následkom čoho trpia spoločensky i psychicky z dôvodov odlúčenia. Hoci sa zdá, že niektoré deti pri príchode do Európy majú „sprievod“, sprevádzajúce dospelé osoby nie sú vždy schopné alebo vhodné, aby prevzali zodpovednosť za starostlivosť o tieto deti.

„Medzinárodná ochrana“ je nevyhnutná, keďže odlúčené deti opustili svoje domáce spoločenstvo a vlasť a prichádzajú do Európy alebo ňou prechádzajú. Riešenie ich situácie si pravdepodobne bude vyžadovať pozornosť krajiny, z ktorej pochádzajú, aj krajiny, v ktorej majú v súčasnosti pobyt. Z tohto dôvodu a v súlade s medzinárodným právom, vnútroštátnymi právnymi predpismi a normami vzťahujúcimi sa na ľudské sú ochranné opatrenia nevyhnutné.

Na programe SCEP v súčasnosti participujú partneri z nasledujúcich európskych krajín: Belgicko, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko,

Chorvátsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švajčiarsko Švédsko a Taliansko.

3. Vyhlásenie o vhodnom postupe

Toto vyhlásenie má za cieľ zabezpečiť presné vymedzenie politík a postupov uplatňovania opatrení, ktoré zaručia podporu a ochranu práv odlúčených detí na území Európy. Vyhlásenie sa v zásade opiera najmä o Dohovor OSN o právach dieťaťa (CRC) a ďalšie dva dokumenty: Smernice UNHCR, ktoré upravujú zásady a postupy, týkajúce sa detí bez sprievodu dospelých a žiadajúcich o azyl z februára 1997, ďalej označované len ako smernice UNHCR, a dokument Európskej rady o utečencoch a vyhnancoch: Situácia detí-utečencov z novembra 1996, ďalej označovaný len ako ECRE (Deti).

Vyhlásenie obsahuje odkazy na príslušné medzinárodné a regionálne právne predpisy, politiky a usmernenia. Ich plný zoznam sa uvádza v prílohe II.

Toto je tretie vydanie Vyhlásenia o vhodnom postupe (SGP) v rámci programu SCEP. Je potrebné zdôrazniť, že ide o otvorený dokument, ktorý odráža dynamické napredovanie v oblasti ochrany ľudských práv a v otázkach, ktoré sa týkajú predovšetkým odlúčených detí. Vyhlásenie SGP nie je vyčerpávajúcim súpisom noriem a vhodných postupov, ale skôr rámcom pre konanie a obhajobu, na ktorom môžeme stavať i v budúcnosti.

V budúcich revíziách vyhlásenia SGP bude v tejto súvislosti potrebné riešiť niektoré aktuálne otázky priamejšie a komplexnejšie. Medzi tieto záujmové oblasti patrí: obhajoba práv detí-vojakov, ochrana nelegálne predaných detí a podpora spoločensko-hospodárskych práv všetkých odlúčených detí vrátane prístupu k odbornej príprave a možnostiam zamestnania sa.

Odporúčame navštíviť našu webovú stránku, kde nájdete viac materiálov súvisiacich s touto tematikou a s ochranou práv odlúčených detí. Radi privítame spätnú väzbu od vás a pripomienky k programu SGP, aby sme program mohli posilniť rovnako ako aj naše spoločné úsilie vyvíjané v tejto oblasti.

4. Skratky a akronymy použité ako odkazy

CAT	Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, 1984
CDE	Dohovor proti diskriminácii vo vzdelávaní, 1960
CEDAW	Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, 1979
CERD	Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, 1965
CRC	Dohovor OSN o právach dieťaťa, 1989

Vyhlásenie o vhodnom postupe, 2004

CRS	Dohovor o zredukovaní stavu bez štátnej príslušnosti, 1961
Dohovor o utečencoch z roku 1951	Dohovor OSN o postavení utečencov, 1951
Dublin II	Nariadenie Rady (ES) č. 343/2003 o vytvorení kritérií a mechanizmov na určenie členského štátu zodpovedného za preskúmanie žiadosti o azyl predloženej v jednom členskom štáte štátnym príslušníkom tretieho štátu
ECRE (Deti)	Európska rada o utečencoch a vyhnancoch: Situácia detí-utečencov 1996
ECRE (Integrácia)	Európska rada o utečencoch a vyhnancoch: Stanovisko k integrácii utečencov v Európe, december 2002
ECHR	Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, 1950
Haagsky dohovor 1993	Haagsky dohovor o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych adopciách, 1993
Haagsky dohovor 1996	Haagsky dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní, výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a opatrení na ochranu detí, 1996
ICCPR	Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 1966
ICESCR	Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, 1966
ICRMW	Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov, 1990
ILO C182	Dohovor o zákaze a o okamžitých opatreniach na odstránenie najhorších foriem detskej práce, ILO C182, 1999
ISS	International Social Service (Medzinárodná sociálna služba)
Ministri RE 2000	Odporúčanie Výboru ministrov č. R (2000) 11 o akcii proti obchodovaniu s ľuďmi pre účely sexuálneho vykorisťovania
Ministri RE 91	Odporúčanie Výboru ministrov č. R (91) 11 týkajúce sa sexuálneho vykorisťovania, pornografie a prostitúcie a obchodu s deťmi a mladými dospelými
Odp. RE Letiská	Odporúčanie z parlamentného zhromaždenia Rady Európy č. 1475 (2000). Príchod žiadateľov o azyl na európske letiská

Vyhlásenie o vhodnom postupe, 2004

Odp. RE o vyhostení	Odporúčanie z parlamentného zhromaždenia Rady Európy č. 1547 (2002) o postupoch vyhostenia v súlade s ľudskými právami a uplatňovanými z hľadiska bezpečnosti a dôstojnosti
Odp. RE Príprava úradníkov	Odporúčanie z parlamentného zhromaždenia Rady Európy č. 1309 (1996) o príprave úradníkov prijímajúcich žiadateľov o azyl na hraničných priechodoch
OSCE	Akčný plán OSCE na boj proti obchodovaniu s ľuďmi, Maastricht Schôdzka ministrov, 2003
Príručka UNHCR	Príručka UNHCR o postupoch a kritériách pre stanovovanie štatútu utečenca, 1992
Protokol 1 k CRC	Dobrovoľný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii, 2000
Protokol 2 k CRC	Dobrovoľný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch, 2000
Protokol o obchodovaní s ľuďmi	Protokol o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne ženami a deťmi, dopĺňajúci Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu, 2000
Protokol o pašovaní	Protokol proti pašovaniu migrantov po súši, po mori a letecky dopĺňajúci Protokol OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu, 2000
RE	Rada Európy
RE Mladí migranti	Odporúčanie z parlamentného zhromaždenia č. 1596 (2003): Situácia mladých migrantov v Európe
Rez. EÚ	Rezolúcia EÚ o maloletých bez sprievodu, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretieho štátu, 1997
Rez. EÚ Minimum	Rezolúcia Rady EÚ o minimálnych zárukách v azylových konaniach, 1995
Riad. EÚ	Smernica Rady 2003/9/ES ustanovujúca minimálne štandardy prijatia žiadateľov o azyl
Riad. EÚ Rodina	Smernica Rady 2003/86/ES o práve na spojenie rodín
RSICC	Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu, 1998

Vyhlásenie o vhodnom postupe, 2004

Smernice OSN o EP a obchodovaní	Zásady a postupy odporúčané UNHCHR v súvislosti s ľudskými právami a obchodovaní s ľuďmi, E/2002/68/Dod.1, 20. mája 2002
Smernice UNHCR	Smernice UNHCR o zásadách a postupoch týkajúcich sa detí bez sprievodu a žiadajúcich o azyl, 1997
UDHR	Všeobecná deklarácia ľudských práv, 1948
UNHCHR	Vysoký komisár OSN pre ľudské práva
UNHCR	Vysoký komisár OSN pre utečencov
UNHCR-AP	Agenda UNHCR na ochranu, 2002

B. PRVÉ ZÁSADY

Tieto zásady podčiarkujú Vyhlásenie o vhodnom postupe a musia sa zohľadňovať vo všetkých fázach starostlivosti o odlúčené deti a ich opatery.

** Upozorňujeme, že väčšina odkazov je pri prvom uvedení doplnená textom, ktorý je iba výt'ahom alebo zhrnutím príslušného článku alebo odseku. Text a internetový odkaz možno nájsť v prílohe III na konci publikácie, kde sa nachádza súhrnný súpis odkazov. Ak chcete aplikovať články zákonov alebo zásady za účelom ochrany práv odlúčených detí, je potrebné oboznámiť sa s úplným textom týchto noriem. **

1. Najlepší záujem

Vo všetkých postupoch týkajúcich sa detí je prvoradým hľadiskom najlepší záujem detí.

- * CRC, čl. 3 ods. 1: Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí.
- * ECRE (Deti), § 4
- * ICCPR, čl. 24 ods. 1: Každé dieťa má bez diskriminácie právo na ochranné opatrenia zo strany svojej rodiny, spoločnosti a štátu, ako si to vyžaduje jeho postavenie ako maloletej osoby.
- * ICESCR, čl. 10 ods. 3: V mene detí sa bez diskriminácie prijímajú osobitné ochranné opatrenia.
- * Smernice UNHCR § 1.5
- * Príručka UNHCR, § 14

2. Nediskriminácia

Odlúčené deti majú právo na rovnaké zaobchádzanie a práva ako deti, ktoré sú štátnymi príslušníkmi daného štátu, alebo v ňom majú pobyt. V prvom rade a predovšetkým sa s nimi musí zaobchádzať ako s deťmi. Všetky hľadiská ich postavenia ako vyst'ahovalca sú podružné.

- * CRC, čl. 2: Práva z dohovoru CRC sa vzťahujú na všetky deti bez akejkoľvek diskriminácie z dôvodu rasy, farby pokožky, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národnostného, etnického alebo spoločenského pôvodu, majetku, telesnej alebo duševnej nespôsobilosti, rodu a iného postavenia dieťaťa alebo jeho rodičov.
- * CRC, čl. 22 ods. 1: Odlúčené utečenecké deti alebo deti žiadajúce o azyl majú právo na ochranu a pomoc pri využívaní práv stanovených v dohovore CRC a inými dokumentmi v oblasti medzinárodného humanitárneho práva a ľudských práv, kde sú uvedené štáty zmluvnými stranami.
- * CEDAW: Tento dohovor ustanovuje opatrenia na eliminovanie všetkých foriem diskriminácie žien a dievčat.
- * CERD
- * ECHR, čl. 14: Požívanie práv a slobôd stanovených v tomto dohovore sa zabezpečuje bez iskriminácie z akýchkoľvek dôvodov, ako z dôvodov pohlavia, rasy, farby pokožky, jazyka, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národnostného alebo spoločenského pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine, majetku, rodu a iného postavenia.
- * ECRE (Deti), § 5-7
- * ICCPR, čl. 24 ods. 1

* ICESCR, čl. 10 ods. 3

* ICRMW, čl. 18 ods. 1: Migrujúci pracovníci a ich rodinní príslušníci majú právo na rovnosť pred súdmi a tribunálmi so štátnymi príslušníkmi daného štátu.

* Protokol o nelegálnom obchodovaní, čl. 14 ods. 2: Opatrenia sa vykladajú a uplatňujú tak, aby neboli diskriminačné voči ľuďom na základe toho, že sú obeťami obchodovania s ľuďmi.

* Protokol o pašovaní, čl. 19 ods. 2: Opatrenia sa vykladajú a uplatňujú tak, aby neboli diskriminačné voči ľuďom na základe toho, že sú predmetom správania uvedeného v článku 6 tohto protokolu.

3. Právo na účasť

Názory a želania odlúčených detí sa musia zistiť a zohľadniť pri prijímaní každého rozhodnutia, ktoré sa ich týka. Je potrebné zaviesť opatrenia s cieľom umožniť im účasť v súlade s ich vekom a vyspelosťou.

* CRC, čl. 12: Názorom dieťaťa sa prikladá náležitá váha vzhľadom na ich vek a vyspelosť a deti dostanú príležitosť byť vypočuté vo všetkých konaniach, ktoré sa ich týkajú.

* ECRE (Deti), § 25 a 26

* Príručka UNHCR, § 41

* Smernice UNHCR, § 5.14-5.15

* UNHCR-AP, časť III, cieľ 6(2): Štáty, UNHCR a partneri zavedú opatrenia, ktoré zabezpečia, aby sa utečenecké deti vyvážené zapájali do rozhodovacieho procesu vo všetkých oblastiach života utečenca, ako aj do uskutočňovania týchto rozhodnutí.

4. Rešpektovanie kultúrnej identity

Je nevyhnutné, aby si odlúčené deti dokázali zachovať svoj materinský jazyk a väzby na svoju kultúru a náboženstvo. Pri poskytovaní starostlivosti o deti, zdravotníckej starostlivosti a vzdelávania je potrebné zohľadňovať ich kultúrne potreby. Je potrebné postupovať opatrne, aby sa nezachovali tie aspekty kultúrnych tradícií, ktoré sú škodlivé voči deťom a diskriminujú ich. Zachovanie kultúry a jazyka je dôležité aj pre prípad návratu dieťaťa do svojej domovskej krajiny.

* CRC, čl. 8: Deti majú právo na zachovanie alebo znovuvybudovanie kľúčových prvkov svojej totožnosti.

* CRC, čl. 24: Deti majú nárok na dosiahnutie najvyššej možnej úrovne zdravotného stavu a na používanie liečebných a rehabilitačných zariadení.

* CRC, čl. 30: Deti patriace k národnostnej, náboženskej alebo jazykovej menšine majú právo vyznávať svoju kultúru, svoje náboženstvo a používať svoj jazyk.

* ECRE (Deti), § 39

* ICCPR, čl. 27: V štátoch, kde existujú národnostné, náboženské alebo jazykové menšiny, sa osobám patriacim k týmto menšinám nesmie odopierať právo hlásiť sa k svojmu náboženstvu a vyznávať ho alebo používať svoj jazyk.

* ICRMW, čl. 12 ods. 1: Migrujúci pracovníci a ich rodinní príslušníci majú právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva.

* ICRMW, čl. 31: Štáty zabezpečia rešpektovanie kultúrnej identity migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov a nebudú im brániť zachovať si kultúrne väzby na štát svojho pôvodu.

5. Tlmočenie

Odlúčeným deťom sa poskytnú primerane vyškolení tlmočníci, ktorí hovoria jazykom, ktorí dieťa uprednostňuje, pri každom rozhovore alebo žiadosti o prístup k službám či právnym postupom.

* CRC, čl. 12

* CRC, čl. 13: Deti majú právo na slobodu prejavu a právo vyhľadať, dostať a šíriť informácie.

* ICCPR, čl. 19: Každý má právo na názor bez zasahovania. Každý má právo na slobodu prejavu.

* Smernice UNHCR, § 5.13

6. Ochrana súkromia

Je potrebné postupovať opatrne, aby sa o odlúčenom dieťati nezverejnili také informácie, ktoré by mohli ohroziť rodinných príslušníkov dieťaťa v jeho domovskej krajine. Pred zverejnením citlivých informácií iným organizáciám alebo jednotlivcom je potrebné získať povolenie dieťaťa spôsobom primeraným veku dieťaťa. Informácie sa nesmú použiť na iné účely, na aké boli poskytnuté.

* CRC, čl. 16: Deti majú právo na ochranu pred svojvoľným alebo nezákonným zasahovaním do svojho súkromia, rodiny, domova a korešpondencie.

* ECHR, čl. 8: Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života a svojej korešpondencie.

* ICCPR, čl. 17: Nikomu sa nesmie svojvoľne alebo nezákonne zasahovať do súkromia, rodiny, domova alebo korešpondencie, ani nebude vystavený nezákonným útokom na svoju česť a dobré meno.

* ICRMW, čl. 14: Žiadnemu migrujúcemu pracovníkovi ani jeho rodinným príslušníkom sa nesmie svojvoľne alebo nezákonne zasahovať do súkromia, rodiny, domova, korešpondencie alebo komunikácie.

* Rez. EÚ, čl. 3 ods. 1: Informácie o totožnosti a situácii maloletej osoby možno získať rôznymi prostriedkami, predovšetkým prostredníctvom vhodného rozhovoru, ktorý musí prebehnúť čo najskôr a spôsobom primeraným jej veku. Pri vyžadovaní, prijímaní, odosielaní a ukladaní získaných informácií je potrebné postupovať s mimoriadnou opatrnosťou a mlčanlivosťou, aby sa ochránila maloletá osoba aj jej rodinní príslušníci.

* Smernice UNHCR, § 5.16 a 5.17

7. Informácie

Odlúčeným deťom sa poskytujú dostupné informácie napríklad o ich právach, dostupných službách, o procese uchádzania sa o azyl, o vyhľadani rodiny a o situácii v krajine ich pôvodu.

- * CRC, čl. 13
- * CRC, čl. 17: Štáty zabezpečia, aby deti mali prístup k informáciám z rôznych medzinárodných aj vnútroštátnych zdrojov.
- * CRC, čl. 22 ods. 2: Štáty podľa uváženia spolupracujú s úsilím OSN a iných medzivládnych a mimovládnych organizácií pri opatreniach zameraných na vyhľadanie rodiny.
- * ECRE (Deti), § 31
- * ICRMW, čl. 33 ods. 1, písm. b: Migrujúci pracovníci a ich rodinní príslušníci majú právo byť informovaní o podmienkach svojho prijatia a o svojich právach a povinnostiach.

8. Spolupráca medzi organizáciami

Organizácie, ministerstvá a odborníci zapojení do poskytovania služieb pre odlúčené deti musia spolupracovať s cieľom zabezpečiť zlepšovanie a ochranu dobrých životných podmienok a práv odlúčených detí. V snahe o splnenie vzájomne prepojených potrieb odlúčených detí je potrebné zaujať holistický prístup.

- * CRC, čl. 22 ods. 2
- * Rez. EÚ, čl. 5 ods. 3, písm. c a d: Úrady musia v prípade návratu maloletej osoby spolupracovať s medzinárodnými organizáciami, ako napríklad s organizáciami UNHCR alebo UNICEF a podľa možnosti aj s mimovládnyimi organizáciami, s cieľom zaručiť dostupnosť zariadení slúžiacich na prijatie a starostlivosť v krajine, do ktorej sa maloletá osoba vracia.
- * Smernice UNHCR, § 12

9. Príprava zamestnancov

Osoby pracujúce s odlúčenými deťmi musia absolvovať vhodnú prípravu zameranú na potreby a práva odlúčených detí. Príslušníci cudzineckej alebo pohraničnej polície musia absolvovať prípravu ako viesť priateľský rozhovor s dieťaťom.

- * CRC, čl. 3 ods. 3: Štáty zabezpečia, aby inštitúcie, služby a zariadenia zodpovedné za ochranu alebo starostlivosť o deti zodpovedali stanoveným normám, okrem iného aj z hľadiska vhodnosti svojich zamestnancov a spôsobilosti dozoru.
- * Odpor. RE – Príprava úradníkov, § 3 a 4
- * Rez. EÚ, čl. 4 ods. 5: Rozhovor vedú úradníci s potrebnou praxou a prípravou. Význam vhodnej prípravy úradníkov vykonávajúcich rozhovor s maloletými žiadateľmi o azyl bez sprievodu sa musí riadne uznávať.
- * Smernice UNHCR, § 11
- * Smer. EÚ, Prijatie, čl. 19 ods. 4: Osoby pracujúce s maloletými osobami bez sprievodu absolvovali alebo sa zúčastňujú vhodnej prípravy zameranej na potreby týchto detí a vzťahuje sa na ne zásada mlčanlivosti, ako je definovaná vo vnútroštátnych právnych predpisoch, vzhľadom na informácie nadobudnuté počas výkonu práce.

10. Trvanie

Rozhodnutia prijímané vo veci odlúčených detí by v maximálnej možnej miere mali zohľadňovať najlepší záujem dieťaťa a jeho dobré životné podmienky z dlhodobého hľadiska.

* CRC, čl. 3 ods. 1

* CRC, čl. 22 ods. 1

* CRC, čl. 22 ods. 2

* Príručka UNHCR, § 214

* Rez. EÚ, čl. 5: Ak sa maloletej osobe neumožní predĺženie pobytu, daný členský štát môže maloletú osobu vrátiť do krajiny jej pôvodu alebo do tretej krajiny pripravenej na jej prijatie iba vtedy, ak pri príchode bude k dispozícii primerané prijatie a starostlivosť.

* Smernice UNHCR, § 9

11. Časový rámec

Všetky rozhodnutia týkajúce sa odlúčených detí sa prijímajú včas, pričom sa berie do úvahy vnímanie času dieťaťom.

* CRC, čl. 3 ods. 1

* Smernice UNHCR § 8.1 a 8.5

C. VHODNÝ POSTUP

V nasledujúcej časti sa uvádza vhodný postup vo veciach odlúčených detí počínajúc ich príchodom až po prijatie dlhodobého rozhodnutia o budúcnosti dieťaťa.

1. Prístup na územie

Odlúčeným deťom hľadajúcim ochranu by sa nikdy nemal odmietnuť vstup ani by pri vstupe nemali byť vrátené. Nikdy by nemali byť zadržané z dôvodov prisťahovalectva. Cudzinecké úrady by ich takisto pri vstupe nemali podrobovať detailným rozhovorom (pozri odsek C.6).

- * CRC, čl. 6 ods. 1: Každé dieťa má prirodzené právo na život.
- * CRC, čl. 37 písm. b: Deti nesmú byť svojvoľne alebo nezákonne zbavené slobody, zadržané môžu byť iba ako krajné opatrenie a vtedy musia byť oddelené od dospelých.
- * CAT, čl. 3 Žiaden štát nevráti osobu do krajiny, kde jej hrozí mučenie.
- * Dohovor o utečencoch, 1951:
 - Čl. 31: Štáty nebudú pokutovať osoby, ktoré nelegálne vstúpili do krajiny alebo sa v nej nachádzajú, ak pochádzajú z územia, na ktorom čelili prenasledovaniu podľa článku 1.
 - Čl. 33: Štáty nevrátia utečenca do krajiny, kde je ohrozený jeho život alebo sloboda podľa článku 1.
- * Dublin II čl. 3(1): Členské štáty preskúmajú žiadosť o azyl štátneho príslušníka tretieho štátu, ktorý o azyl požiada na hranici alebo na ich území.
- * ECHR, čl. 2 ods. 1: Právo každého na život je chránené zákonom.
- * ECHR, čl. 3: Nikto nesmie byť mučený lebo podrobený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu či potrestaniu.
- * ECRE (Deti), § 14 a 15
- * ICCPR, čl. 6 ods. 1: Každý má prirodzené právo na život, ktoré musí byť chránené zákonom, a nikto nebude svojvoľne pozbavený života.
- * Rez. EÚ Minimum, § 1: Postupy sú plne v súlade s čl. 1 dohovoru z roku 1951 o definícii utečenca a s čl. 33 týkajúcim sa zásady „nevytlačenia“.
- * Smernice UNHCR § 4.1 a 4.2

2. Detské obeť nelegálneho obchodovania

Obchodovanie s deťmi pre účely prostitúcie, výroby detskej pornografie a iných foriem zneužívania je v Európe vážnym problémom. Štáty musia prijať protiopatrenia, aby zdieľaním informácií o obchodovaní s inými štátmi zabránili a zastavili obchodovanie, a zabezpečiť, aby si imigrační úradníci a pohraničná polícia tento problém uvedomovali.

Deti vykorisťujú jednak obchodníci, ako aj osoby využívajúce ich služby v krajine určenia.

Zaobchádzanie s predanými deťmi zo strany imigračných úradníkov, polície, sociálnych pracovníkov a iných odborníkov z praxe sa musí riadiť zásadami ochrany detí, ktoré musia byť nadradené prioritám v prevencii imigrácie alebo zločinu.

Názory a želania detských obetí obchodovania sa musia zistiť a zohľadniť pri prijímaní každého rozhodnutia, ktoré sa ich týka, čo pomôže aj ich rehabilitácii a nadobudnutiu práv.

* CEDAW, čl. 6: Zmluvné štáty prijímú všetky vhodné opatrenia vrátane legislatívnych, aby potlačali všetky formy obchodovania so ženami a sexuálneho vykorisťovania žien (a dievčat).

* CRC, čl. 34: Štáty chránia deti pred všetkými formami sexuálneho vykorisťovania a zneužívania.

* CRC, čl. 35: Štáty prijímú všetky vhodné opatrenia, aby zabránili únosom detí, ich predávaniu alebo obchodovaniu s nimi za akýmkoľvek účelom a v akejkoľvek forme.

* CRC, čl. 36: Štáty chránia deti pred všetkými ostatnými formami vykorisťovania, ktoré škodia blahu dieťaťa.

* CRC, čl. 37

* ECHR, čl. 4: Nikto sa nesmie držať v otroctve alebo nevoľníctve alebo byť vystavený nútenej práci.

* ICCPR, čl. 8: Nikto sa nesmie držať v otroctve alebo nevoľníctve alebo byť nútený vykonávať povinnú prácu.

* ICESCR, čl. 10 ods. 3: Deti musia byť chránené pred hospodárskym a spoločenským vykorisťovaním.

* ILO C182, čl. 3: Definícia pojmu „najhoršie formy detskej práce“ zahŕňa predávanie detí a obchodovanie s nimi.

* Ministri RE 91

* Ministri RE 2000

* OSCE

* Protokol 1 k CRC, čl. 3: Vyžaduje kriminalizáciu sexuálneho vykorisťovania detí a obchodovania s deťmi za akýmkoľvek účelom (transplantácia orgánov, adopcia, prostitúcia, detská práca).

* Protokol 1 k CRC, čl. 8 ods. 1: Štáty prijímú primerané opatrenia na ochranu najlepšieho záujmu detí, ktoré sa stali obeťami sexuálneho vykorisťovania a obchodovania.

* Protokol o obchodovaní s ľuďmi,

Čl. 3 písm. a: Obchodovanie s ľuďmi znamená nábor, prepravu, prevoz, ukrývanie alebo prijatie ľudí prostredníctvom hrozby alebo použitia sily či iných foriem nátlaku, únosu, podvodu, zavádzania, zneužitia moci alebo zraniteľného postavenia, alebo poskytnutím či prijatím platieb alebo výhod s cieľom dosiahnuť súhlas osoby, ktorá má kontrolu nad inou osobou, pre účely vykorisťovania. Vykorisťovanie zahŕňa prinajmenšom vykorisťovanie iných na prostitúciu alebo iné formy sexuálneho vykorisťovania, nútenú prácu alebo služby, otroctvo alebo praktiky podobné otroctvu, nevoľníctvo alebo odstránenie orgánov.

Čl. 3 písm. c): Nábor, preprava, prevoz, ukrývanie alebo prijatie dieťaťa za účelom vykorisťovania sa považuje za „obchodovanie s ľuďmi“ aj vtedy, ak nezahŕňa žiadny z prostriedkov uvedených v pododseku a) tohto článku.

Čl. 6: Štáty poskytnú pomoc a ochranu obetiam obchodovania.

Čl. 7: Každý zmluvný štát vo náležitých prípadoch zväži možnosť povoliť obetiam obchodovania zostať trvalo alebo dočasne na jeho území.

Čl. 9: Štáty podniknú rôzne opatrenia na zamedzenie obchodovania s ľuďmi a na ochranu obetí.

Čl. 10: Orgány zaoberajúce sa uplatňovaním práva, imigračné orgány a iné orgány spolupracujú formou výmeny informácií o obchodovaní. Štáty zabezpečujú a posilňujú prípravu príslušných orgánov.

Čl. 14 ods. 2

* Protokol o pašovaní, čl. 19

* Rada EÚ: Spoločná akcia na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a sexuálnemu vykorisťovaniu detí, 24. februára 1997

* Rada EÚ: Bruselská deklarácia o prevencii a boji proti obchodovaniu s ľuďmi, máj 2003: § 9, 12, 13

* Smernice OSN o ľudských právach a obchodovaní, smernica 8

* UNHCR-AP, časť III, cieľ 2(2): Štáty musia zabezpečiť, aby ich vlastné procesy uchádzania sa o azyl boli otvorené voči prijímaniu žiadostí od jednotlivcov, ktorí sa stali obeťou obchodovania, vrátane žien a dievčat.

3. Odlúčení detskí migranti

Niektoré odlúčené deti cestujú samostatne ako migranti a hľadajú únik z chudoby, nedostatku a ťažkého života. Ak sa odlúčení detskí migranti dostanú do pozornosti úradov, nikdy sa nesmú odoslať z danej krajiny bez dôkladného posúdenia situácie v krajine ich pôvodu. Musia mať právo podať žiadosť o azyl alebo žiadosť o pobyt. Všetci odlúčení detskí migranti musia mať prístup k ochrane blaha dieťaťa, ku vzdelaniu a zdravotníckym službám.

* CRC, čl. 2:

* ICRMW: Tento dohovor ustanovuje práva všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov.

* Protokol o pašovaní, čl. 19 ods. 2* RE Mladí migranti, § 6

4. Identifikácia

Cudzinecké úrady musia na miestach vstupu zaviesť postupy identifikácie odlúčených detí a zverenia týchto detí príslušným úradom venujúcim sa starostlivosti o deti. Ak deti sprevádza dospelá osoba, bude potrebné zistiť vzťah medzi dieťaťom a dospelým. Keďže mnohé odlúčené deti vstúpia do krajiny cez vstupné body bez toho, aby boli identifikované ako „odlúčené“, organizácie a odborníci by si mali vymieňať informácie s cieľom zabezpečiť rozpoznanie odlúčených detí a zaistiť im primeranú ochranu. Niektoré deti sa odlúčia až po vstupe do krajiny (rozpad rodiny, odchod opatrovníka atď.). Cudzinecké úrady a úrady priznávajúce status utečenca musia zabezpečiť, aby postupy zohľadňovali každú zmenu v postavení v dôsledku odlúčenia.

- * CRC, čl. 8
- * Rez. EÚ, čl. 3 ods. 1
- * Smernice UNHCR § 5.1-5.3 a príloha II

5. Vyhľadanie rodiny a kontakt

Rodičia a rodina dieťaťa sa musia vyhľadať čo najskôr, možno tak však postupovať iba vtedy, ak to neohrozí dieťa alebo členov jeho rodiny v krajine pôvodu. Vyhľadanie musí prebiehať jedine so zachovaním všetkej mlčanlivosti. Štáty a iné organizácie venujúce sa vyhľadávaniu musia spolupracovať s agentúrami OSN, s medzinárodným výborom vyhľadávacej agentúry Červeného kríža a medzinárodnými sociálnymi službami. Odlúčené deti musia byť riadne informované a poučené o procese, pričom sa musia brať do úvahy ich názory. V prípade možnosti orgány zodpovedné za blaho dieťaťa musia umožniť pravidelnú komunikáciu medzi dieťaťom a jeho rodinou.

- * CRC, čl. 9 ods. 3: Deti odlúčené od rodičov majú právo udržiavať kontakty so svojimi rodičmi.
- * CRC, čl. 10 ods. 1: Žiadosti o zjednotenie rodín sa vybavujú „pozitívne, humánne a promptne“.
- * CRC, čl. 10 ods. 2: Deti, ktorých rodičia majú pobyt v iných krajinách, majú právo udržiavať pravidelné vzťahy so svojimi rodičmi.
- * CRC, čl. 22 ods. 2
- * ECHR, čl. 8
- * ECRE (Deti), § 32
- * ICCPR, čl. 23 ods. 1: Rodina má právo na ochranu zo strany štátu.
- * ICRMW, čl. 44 ods. 1: Štáty prijímú opatrenia zabezpečujúce ochranu jednoty rodín migrujúcich pracovníkov.
- * Príručka UNHCR, § 218
- * Rez. EÚ, čl. 3 ods. 3: Členské štáty musia vyvinúť úsilie o vyhľadanie rodinných príslušníkov maloletej osoby bez sprievodu alebo na zistenie miesta pobytu jej rodinných príslušníkov bez ohľadu na ich právne postavenie a bez vnášania predsudkov týkajúcich sa podstaty akejkoľvek žiadosti o pobyt. Maloletým bez sprievodu možno odporučiť a pomôcť obrátiť sa na Medzinárodný výbor Červeného kríža, národné organizácie Červeného kríža alebo iné organizácie, ktoré pomôžu vyhľadať ich rodinných príslušníkov. Je potrebné riadne dodržiavať zásadu mlčanlivosti, aby sa ochránila maloletá osoba aj členovia jej rodiny.

* Smer. EÚ, Prijatie, čl. 19 ods. 3: Členské štáty, chrániac najlepšie záujmy maloletých osôb bez sprievodu, vynaložia úsilie o čo najrýchlejšie vyhľadanie ich rodinných príslušníkov. V prípadoch možného ohrozenia života alebo bezúhonnosti maloletého alebo jeho blízkych príbuzných, sa musí postupovať opatrne, aby sa zabezpečilo dôverné zhromažďovanie, spracovávanie a obeh informácií s cieľom zabrániť ohrozeniu ich bezpečnosti.

* Smernice UNHCR, § 5.17

6. Menovanie poručníka alebo poradcu

Ihneď po identifikovaní odlúčeného dieťaťa sa musí na dlhodobu vymenovať nezávislý poručník alebo poradca, ktorý bude radiť odlúčeným deťom a chrániť ich. Bez ohľadu na právne postavenie tejto osoby (napr. zákonný poručník, pracovník mimovládnej organizácie) medzi jej povinnosti patrí:

- zabezpečiť, aby všetky prijaté rozhodnutia boli v najlepšom záujme dieťaťa
- zabezpečiť, aby odlúčené dieťa malo vhodnú starostlivosť, ubytovanie, vzdelanie, jazykovú podporu a zdravotnú starostlivosť
- zabezpečiť, aby dieťa malo vhodné právne zastúpenie na vybavenie svojho statusu prisťahovalca alebo žiadosti o azyl
- konzultovať s dieťaťom a radiť mu
- prispieť k trvalému riešeniu v najlepšom záujme dieťaťa
- zabezpečovať spojenie medzi dieťaťom a rôznymi organizáciami, ktoré môžu dieťaťu ponúknuť službu
- vystupovať ako obhajca v mene dieťaťa v prípade potreby
- preskúmať možnosť vyhľadania rodiny a jej zjednotenia s dieťaťom
- pomôcť dieťaťu zostať v styku so svojou rodinou.

S cieľom zabezpečiť potrebnú ochranu odlúčených detí sa poručník/poradca musí menovať do jedného mesiaca od oznámenia dieťaťa príslušným orgánom.

Osoby vykonávajúce tieto povinnosti sa môžu prijímať z rôznych špecializovaných prostredí. Aby však poručníci a poradcovia mohli účinne plniť svoju úlohu, musia mať relevantnú prax v oblasti starostlivosti o dieťa a rozumieť osobitým a kultúrnym potrebám odlúčených detí. Musia absolvovať prípravu a dostávať odbornú podporu a takisto by mali prejsť referenčným preverením zo strany polície.

* CRC, čl. 12

* CRC, čl. 18 ods. 2: Štáty pomáhajú zákonným poručníkom v plnení povinností pri výchove dieťaťa.

* CRC, čl. 20 ods. 1: Deti pozbavené svojej rodiny majú právo na zvláštnu ochranu a pomoc.

* CRC, čl. 20 ods. 3: Starostlivosť o deti pozbavené rodiny zohľadňuje ich etnické, náboženské, kultúrne a jazykové pozadie.

* ECRE (Deti), § 16-18

* Haagsky dohovor, 1993

* Haagsky dohovor, 1996, čl. 3: Štáty, kde odlúčené deti majú zvyčajné bydlisko, môžu prijať ochranné opatrenia vrátane poručníctva alebo analogických inštitútov.

* Haagsky dohovor, 1996, čl. 6: Dohovor sa vzťahuje na odlúčené deti, ktoré sú utečencami alebo medzinárodnými vysídlelcami kvôli nepokojom prebiehajúcim v ich vlastnej krajine.

* Príručka UNHCR, § 214

* RE Mladí migranti, § 4, vi.

*Rez. EÚ, čl. 3 ods. 4 a 5: Členské štáty čo najskôr zabezpečia zákonné poručníctvo alebo zastúpenie organizáciou, ktorá je zodpovedná za starostlivosť o maloletých a ich blaho, prípadne iné vhodné zastúpenie. Poručník zabezpečuje, aby potreby maloletého (napríklad právne, spoločenské, zdravotné alebo psychologické) boli riadne naplnené.

* Smer. EÚ, Prijatie, čl. 19 ods. 1: Členské štáty čo najskôr prijímú opatrenia zabezpečujúce potrebné zastúpenie maloletých bez sprievodu formou zákonného poručníctva alebo zastúpením organizáciou, ktorá je zodpovedná za starostlivosť o maloletých a ich blaho, prípadne formou iného vhodného zastúpenia. Príslušné orgány budú vykonávať pravidelné posudky.

* Smernice UNHCR, § 5.7

* UNHCR-AP, časť III, cieľ 1(9): Štáty, UNHCR, mimovládne organizácie a ostatní partneri musia riešiť potreby odlúčených detí vrátane ich dočasného umiestnenia v náhradných rodinách alebo menovania štátnych či neštátnych poručníkov a tieto opatrenia monitorovať.

7. Registrácia a dokumentácia

Registrácia a dokumentácia sú nevyhnutné na ochranu dlhodobých záujmov odlúčených detí. Vykonávajú sa formou „dvojkoľajného“ pohovoru. Pohovor s príslušníkom cudzineckej a hraničnej polície sa musí obmedziť jedine na zhromaždenie základných údajov o totožnosti dieťaťa. Pohovor s cudzineckými orgánmi musí vždy prebiehať v prítomnosti právneho poradcu, poručníka alebo inej poverenej osoby.

Spôsobilý organ dbajúci o blaho dieťaťa alebo iná určená organizácia s povinnosťou o starostlivosť o dieťa musí vypracovať úplnú sociálnu anamnézu (pozri prílohu I). Všetky osoby vykonávajúce pohovory s odlúčenými deťmi musia absolvovať vhodnú prípravu a mať prax vo vedení pohovorov s odlúčenými deťmi.

* CRC, čl. 8

* Rez. EÚ, čl. 3 ods. 1

* Smernice UNHCR § 5.6 a 5.8-5.10

8. Posúdenie veku

Posúdenie veku zahŕňa fyzické, vývojové, psychologické a kultúrne faktory. Ak sa posúdenie veku považuje za potrebné, vykoná ho nezávislý odborník s príslušnou praxou a oboznámený s etnickým/kultúrnym pozadím dieťaťa. Vyšetrenie nikdy nesmie byť vynútené alebo nevhodné z hľadiska kultúry. Mimoriadnu pozornosť treba venovať tomu, aby bolo rodovo primerané. Pri pochybnostiach treba predpokladať, že osoba tvrdiaca, že má menej ako 18 rokov, by sa provízórne mala považovať za takú. Je dôležité poznamenať, že posudzovanie veku nie je exaktnou vedou a vzniká značný priestor na chybu. Pri určení veku by v prípade nejasnosti malo ísť o dobro odlúčeného dieťaťa.

- * Dohovor o utečencoch, 1951, čl. 31: Na žiadateľov o azyl, ktorí do krajiny vstúpia ilegálne, by sa nemali uvaliť sankcie, ak môžu dobre preukázať príčinu svojho nelegálneho vstupu.
- * ECRE (Deti), § 9
- * Príručka UNHCR, § 196-197
- * Rez. EÚ, čl. 4 ods. 3: Vek sa posudzuje objektívne. Pre tieto účely môžu členské štáty uplatňovať lekársku skúšku veku, ktorú vykonáva kvalifikovaný zdravotnícky personál so súhlasom maloletého, osobitne menovaný dospelý zástupca alebo inštitúcia.
- * Smernice UNHCR, § 5.11

9. Ochrana pred zadržaním

Odlúčené deti by nikdy nemali byť zadržané z dôvodov statusu prisťahovalca. To sa týka zadržania na hranici, napríklad v medzinárodných zónach, v zadržiavacích strediskách, v policajných celách, väzení alebo v iných zadržiavacích centrách pre mládež.

- * CRC, čl. 37 písm. a): Deti nesmú byť vystavené krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu.
- * CRC, čl. 37 písm. b
- * ECHR, čl. 3
- * ECHR, čl. 5: Každý má právo na osobnú slobodu a bezpečnosť.
- * ECRE (Deti), § 20
- * ICCPR, čl. 7: Nikto nesmie byť mučený alebo podrobený krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu či potrestaniu.
- * ICCPR, čl. 9: Nikto nesmie byť svojvoľne uväznený alebo zadržaný.
- * ICRMW, čl. 16 ods. 4: Migrujúci pracovníci a ich rodinní príslušníci nesmú byť individuálne ani kolektívne svojvoľne uväznení alebo zadržaní.
- * Predpisy OSN o ochrane mladistvých zbavených slobody
- * Rez. EÚ, čl. 2 ods. 3: Maloletí bez sprievodu, ktorí musia zostať na hranici, kým sa prijme rozhodnutie o ich prijatí alebo vrátení, musia dostávať všetku potrebnú vecnú podporu a starostlivosť.
- * Smernice UNHCR, § 7.6 a 7.7
- * UNHCR-AP, časť III, cieľ 1(9)

10. Právo na účasť

Názory a želania odlúčených detí sa musia zistiť a zohľadniť pri prijímaní každého rozhodnutia, ktoré sa ich týka. Je potrebné zaviesť opatrenia s cieľom umožniť im účasť v súlade s ich vekom a vyspelosťou. Odlúčené deti majú právo byť pri každom právnom konaní vypočuté priamo alebo prostredníctvom zákonného zástupcu alebo poručníka/poradcu. Odlúčeným deťom sa musí umožniť a odporučiť vyjadriť svoje názory, obavy a sťažnosti ohľadom starostlivosti a poručníctva, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti a právneho zastúpenia.

* CRC, čl. 12

* CRC, čl. 25: Deti umiestnené v inštitúcii poskytujúcej starostlivosť majú právo na pravidelnú revíziu svojej situácie.

* ECRE (Deti), § 25 a 26

* Smernice UNHCR, § 5.14 a 5.15

* UNHCR-AP, časť III, cieľ 6(2)

11. Prechodná starostlivosť – zdravotnícka, školská a prípravná

11.1 Prechodná starostlivosť

Pre odlúčené deti sa po čo najskôr po príchode a zistení totožnosti musí nájsť miesto, kde im bude poskytnutá vhodná starostlivosť. Úrady poskytujúce starostlivosť musia dôkladne posúdiť ich potreby, pričom zmeny v usporiadaní starostlivosti by mali byť minimálne. Usporiadanie starostlivosti sa pravidelne reviduje. Súrodenci musia zostať spolu, ak je to v najlepšom záujme dieťaťa. Ak deti žijú alebo sú umiestnené spolu s príbuznými, je potrebné zhodnotiť týchto príbuzných, či sú schopní poskytovať náležitú starostlivosť a policajne ich preveriť. Odlúčené deti staršie ako 16 rokov sa nesmú považovať za „de facto“ dospelých a byť umiestnené samé bez podpory dospelého do ubytovne alebo prijímacieho strediska.

Bez ohľadu na to, či odlúčené deti sú umiestnené do náhradnej rodiny alebo do pobytového zariadenia, musia sa o ne starať vhodní odborníci, ktorí chápu ich kultúrne, jazykové a náboženské potreby a majú porozumenie pre problémy dotýkajúce sa odlúčených migrujúcich detí hľadajúcich azyl. Osoby pracujúce s odlúčenými deťmi si musia uvedomovať, že deti majú právo na súkromie a na udržiavanie dôverného vzťahu so svojim poručníkom alebo právnym zástupcom či iným obhajcom.

Poskytovatelia starostlivosti musia dieťaťu umožniť vytvoriť si väzby k svojej národnostnej komunite vždy, keď je to možné.

Detské obete obchodovania nesmú byť zadržané ako prisťahovalci, aby boli chránené pred priekupníkmi. V súčinnosti s úradmi starajúcimi sa o blaho detí je potrebné rozvíjať alternatívne bezpečnostné opatrenia, ako napríklad bezpečné domy.

S cieľom vybudovania ochranných opatrení musia byť poskytovatelia starostlivosti v prijímacích strediskách a domovoch upovedomení o probléme obchodovania s deťmi za účelom prostitúcie a inej formy vykorisťovania.

* CRC, článok 3 ods. 3 a článok 13

* CRC, čl. 14: Deti majú právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva.

* CRC, čl. 15: Každý má právo na slobodu združovania.

* CRC, čl. 16

* CRC, čl. 19: Zmluvné štáty prijímú všetky vhodné opatrenia, aby deti ochránili pred všetkými formami fyzického a duševného násillia, zneužívania, zanedbávania, nedbalým zaobchádzaním alebo vykorisťovaním.

* CRC, článok 20 ods. 1, článok 20 ods. 3 a článok 25

* CRC, čl. 26: Deti majú právo na výhody sociálneho zabezpečenia a sociálneho poistenia.

* CRC, čl. 27: Deti majú právo na životnú úroveň primeranú svojmu telesnému, duševnému, duchovnému, morálnemu a sociálnemu vývinu.

* CRC, články 30, 34, 35 a 36

* ECHR, čl. 9: Každý má právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva. Toto právo zahŕňa slobodu zmeniť svoje náboženstvo alebo presvedčenie a slobodu vyznávať svoje náboženstvo alebo presvedčenie buď osamote alebo v spoločnosti s ostatnými, verejne alebo v súkromí, formou bohoslužieb, náuky, praktizovania a obradov.

* ECHR, čl. 10: Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu mať názor, prijímať a šíriť informácie a myšlienky bez zasahovania verejného orgánu a bez ohľadu na hranice.

- * ECHR, čl. 11: Každý má právo na slobodu pokojného zhromažďovania sa a na slobodu združovania sa.
- * ECRE (Deti), § 12 a 19
- * ICCPR, čl. 18 ods. 1: Každý má právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva.
- * ICCPR, čl. 19
- * ICCPR, čl. 21: Každý má právo na slobodu zhromažďovania sa s inými.
- * ICCPR, čl. 22: Každý má právo na slobodu združovania sa s inými.
- * ICCPR, čl. 24 ods. 1
- * ICESCR, čl. 9: Štáty, ktoré sú stranami tohto dohovoru, uznávajú právo každého na sociálne zabezpečenie vrátane sociálneho poistenia.
- * ICESCR, čl. 11 ods. 1: Štáty, ktoré sú stranami tohto dohovoru, uznávajú právo každého na primeranú životnú úroveň pre seba a svoju rodinu, vrátane primeranej stravy, ošatenia a bývania, a na neustále zlepšovanie životných podmienok.
- * Rez. EÚ, čl. 3 ods. 2,4 a 5 a čl. 4 ods. 4: Bez ohľadu na svoje právne postavenie, maloletí bez sprievodu majú nárok na potrebnú ochranu a základnú starostlivosť v súlade s ustanoveniami vnútroštátnych právnych predpisov. Členské štáty zvyčajne umiestňujú maloletých bez sprievodu počas azylového konania spolu s dospelými príbuznými, do náhradnej rodiny, do prijímacích stredísk s osobitnými zariadeniami pre maloletých alebo na iné ubytovanie s osobitnými zariadeniami pre maloletých.
- * Smer. EÚ, Prijatie, čl. 19 ods. 2: Súrodenci sa, pokiaľ je to možné, ponechajú spolu, pričom sa zohľadňuje najlepší záujem maloletého, jeho vek a stupeň zrelosti. Zmeny pobytu sa obmedzujú na minimum.
- * Smernice UNHCR § 7.1-7.5

11.2 Zdravotná starostlivosť

Odlúčené deti musia mať prístup k zdravotnej starostlivosti na rovnakom základe ako deti, ktoré sú štátnymi príslušníkmi daného štátu. Mimoriadna pozornosť sa venuje ich zdravotným potrebám vyplývajúcim z predchádzajúceho telesného strádania a nedobrého zdravotného stavu a zo psychologických dôsledkov násillia, traumy a straty ako aj dôsledkov rasizmu a xenofóbie, ktoré mohli zažiť v zahraničí. V prípade mnohých odlúčených detí je prístup k poradenstvu nevyhnutný, aby mohol prispieť k ich zotaveniu.

- * CAT, čl. 14: Obete mučenia majú možnosť získať zadosťučinenie, odškodnenie a rehabilitáciu.
- * CRC, čl. 23: Duševne alebo telesne postihnuté deti majú právo žiť plnohodnotný a dôstojný život a majú právo na osobitnú starostlivosť.
- * CRC, čl. 24
- * CRC, čl. 39: Štáty prijímú opatrenia na podporu telesného a duševného zotavenia sa a sociálnej reintegrácie detských obetí.
- * ECRE (Deti), § 36
- * ECRE (Integrácia), § 120-133
- * ICESCR, čl. 12: Štáty, ktoré sú stranami tohto dohovoru, uznávajú právo každého na dosiahnutie najvyššej možnej úrovne telesného a duševného zdravia.
- * ICRMW, čl. 28: Migrujúci pracovníci a ich rodinní príslušníci majú právo na poskytnutie urgentnej lekárskej starostlivosti.
- * Rez. EÚ, čl. 3 ods. 7: Maloletým bez sprievodu sa poskytuje vhodná lekárska starostlivosť. Osobitná lekárska alebo iná pomoc sa poskytuje maloletým, ktorí boli vystavení akejkoľvek

forme zanedbávania, vykorisťovania alebo zneužívania, mučeniu alebo iným formám krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, alebo ozbrojeným konfliktom.

* Smer. EÚ, Prijatie, čl. 13 ods. 2: Členské štáty prijímajú ustanovenia o materiálnych podmienkach prijatia, ktoré zabezpečia životnú úroveň primeranú zdravotnému stavu žiadateľov, ktorá umožní zabezpečiť ich prežitie. Členské štáty zabezpečia, aby v špeciálnej situácii osôb, ktoré majú osobitné potreby, bola dosiahnutá životná úroveň.

* Smer. EÚ, Prijatie, čl. 17 ods. 1: Členské štáty zohľadnia špeciálnu situáciu zraniteľných osôb, ako napríklad maloletých a maloletých bez sprievodu.

* Smer. EÚ, Prijatie, čl. 18 ods. 2: Pri uplatňovaní ustanovení týkajúcich sa maloletých je prvoradým hľadiskom najlepší záujem dieťaťa.

* Smernice UNHCR § 7.9-7.11

11.3 Vzdelávanie, jazyk a príprava

Odlúčené deti musia mať prístup k rovnakému zákonnému vzdelaniu ako deti, ktoré sú štátnymi príslušníkmi daného štátu. Školy musia zaujať voči odlúčeným deťom pružný a priateľský prístup a poskytovať podporu pre druhý jazyk. Odlúčené deti musia mať prístup k výučbe materinského jazyka, aby sa zachovala ich kultúrna identita. Pre staršie odlúčené deti musí byť k dispozícii učňovská a odborná príprava. Je pravdepodobné, že to zvýši ich životné šance v prípade návratu do domovskej krajiny.

* CDE, čl. 3: Štáty podniknú okamžité opatrenia na odstránenie a zabránenie diskriminácii vo vzdelávaní.

* CERD, čl. 5 písm. e) V

* CRC, čl. 28: Deti majú právo na bezplatné a povinné základné vzdelanie. Štáty podporujú rôzne formy stredoškolského vzdelávania a sprístupňujú ich pre všetky deti. Všetky deti majú k dispozícii usmernenie vo veciach vzdelávania a odbornej prípravy.

* CRC, čl. 29 ods. 1c: Cieľom vzdelávania je podporovať rešpekt voči kultúrnej svojbytnosti dieťaťa, jeho jazyku a hodnotám.

* CRC, čl. 30

* CRC, čl. 32: Deti musia byť chránené pred hospodárskym vykorisťovaním a nebezpečnou prácou.

* ECRE (Deti), § 37-39

* Európska sociálna charta, časť I(7): Deti a mladí majú právo na osobitnú ochranu pred telesnými a morálnymi nebezpečenstvami, ktorým sú vystavení.

* Európska sociálna charta, časť I(9): Každý má právo na vhodné zariadenia na odbornú prípravu.

* ICESCR, čl. 13 ods. 1: Vzdelanie všetkým ľuďom umožňuje účinne sa zapájať do slobodnej spoločnosti, podporovať porozumenie, toleranciu a priateľstvo medzi národmi a všetkými rasovými, etnickými alebo náboženskými skupinami.

* ICRMW, články 43 a 45: S rodinnými príslušníkmi migrujúcich pracovníkov sa zaobchádza rovnako ako so štátnymi príslušníkmi daného štátu vzhľadom na vzdelanie, odbornú prípravu a prípravu.

* RE Mladí migranti, § 6.

* Rez. EÚ, čl. 3 ods. 6: Ak sa predpokladá, že pobyt školopovinného maloletého bez sprievodu bude dlhodobý, maloletý musí mať prístup k zariadeniam všeobecného vzdelávania na rovnakom základe ako deti, ktoré sú štátnymi príslušníkmi daného štátu.

* Smer. EÚ, Prijatie, čl. 10 ods. 1: Členské štáty udedia maloletým žiadateľom o azyl prístup ku vzdelávaciemu systému za rovnakých podmienok ako deťom, ktoré sú štátnymi príslušníkmi daného štátu. Členské štáty neprerušia stredoškolské vzdelávanie len preto, že maloletý dosiahol plnoletosť.

* Smer. EÚ, Prijatie, čl. 10 ods. 2: Prístup ku vzdelávaciemu systému nebude odložený na viac ako tri mesiace od dátumu podania žiadosti.

* Smer. EÚ, Prijatie, čl. 10 ods. 3: V prípade, že prístup ku vzdelávaciemu systému nie je možný z dôvodu konkrétnej situácie maloletého, členský štát môže ponúknuť iné vzdelávacie opatrenia.

* Smernice UNHCR § 7.12-7.14

* UDHR, čl. 26: Každý má právo na vzdelanie.

* UNHCR-AP, časť III, cieľ 6(2): Štáty musia pripisovať dôležitosť základnému a stredoškolskému vzdelaniu utečencov.

12. Proces udelenia azylu alebo priznania štatútu utečenca

12.(a) Odlúčeným deťom bez ohľadu na vek sa nikdy nesmie odmietnuť prístup k azylovému konaniu. Po prijatí musia prebehnúť obvyklé procedúry a deti musia byť oslobodené od alternatívnych procedúr vrátane procedúr týkajúcich sa „bezpečnej tretej krajiny“ (prijateľnosti), „zjavného nepodloženia“ (urýchlenia) a „bezpečnej krajiny pôvodu“ a akéhokoľvek pozastavenia posúdenia žiadosti o azyl, pretože pochádzajú z „krajiny na vzostupe“.

* CRC, čl. 22

* Dohovor o utečencoch, 1951: Článok 1 dohovoru nerozlišuje na základe veku. Za utečenca môže byť uznaná osoba akéhokoľvek veku.

* ECRE (Deti), § 22-23

* Jednotná pozícia z Rady EÚ o zosúladenom uplatňovaní definície pojmu „utečenec“, marec 1996

* Protokol týkajúci sa postavenia utečencov, 1967

* Rez. EÚ, čl. 4 ods. 1: Každý maloletý bez sprievodu má právo požiadať o azyl.

* Rez. EÚ Minimum, § 26-27: Musí sa prijať ustanovenie, aby maloleté osoby bez sprievodu hľadajúce azyl zastupovala osobitne menovaná dospelá osoba alebo inštitúcia. Táto dospelá osoba alebo predstavitelia danej inštitúcie môžu maloletých bez sprievodu sprevádzať počas pohovoru. Pri preskúmaní žiadosti maloletej osoby bez sprievodu sa do úvahy berie jej duševný vývin a zrelosť.

* Rezolúcia Rady EÚ o zjavne nepodložených žiadostiach o azyl, 1992

* Rezolúcia Rady EÚ o zosúladenom prístupe k otázkam týkajúcim sa hostiteľských tretích krajín, 1992

* Smernice UNHCR § 4.1

* UDHR, čl. 14 ods. 1: „Každý má právo vyhľadať a využívať v iných krajinách azyl pred prenasledovaním.“

* UNHCR-AP, časť II, operatívny § 6: Štáty, ktoré sú zmluvnými stranami Dohovoru o utečencoch z roku 1951, vyzývajú štáty, aby prijali opatrenia na posilnenie azylu, pričom by mimoriadnu pozornosť venovali zraniteľným skupinám vrátane žien a detí.

* Závery z Rady EÚ o krajinách, kde vo všeobecnosti nie je závažné riziko prenasledovania, 1992

12.(b) Odlúčené deti musia mať vo všetkých fázach azylového konania, vrátane odvolaní a revízií, právneho zástupcu, ktorý dieťaťu pomôže uskutočniť svoju žiadosť o azyl. Právni zástupcovia musia byť dieťaťu k dispozícii zdarma a okrem toho, že by mali mať prax v oblasti azylových konaní, musia mať skúsenosti so zastupovaním detí a byť si vedomí špecifických foriem prenasledovania detí.

* CRC, čl. 12

* CRC, čl. 22

* ECRE (Deti), § 24

* Smernice UNHCR, § 4.2 a 8.3

12.1 Minimálne procedurálne záruky

12.1.1 O žiadosti o azyl dieťaťa rozhoduje spôsobilý orgán znály problematiky azylu a utečencov ako aj všetkých právnych nástrojov týkajúcich sa práv detí.

Deti, ktorým sa prvýkrát udelí negatívne rozhodnutie, musia mať právo na odvolanie. Lehoty na odvolanie musia byť primerané.

Je potrebné identifikovať žiadosti od detí a udeliť im prioritu, aby deti nemuseli dlho čakať.

* ECRE (Deti), § 22, 24 a 28

* Rez. EÚ, čl. 4 ods. 2: Vzhľadom na osobitné potreby maloletých a ich zraniteľné postavenie musia členské štáty považovať vybavenie ich žiadostí za naliehavú vec.

* Rez. EÚ Minimum, 1995, § 26-27

* Smernice UNHCR § 8.1, 8.2 a 8.5

12.1.2 Je žiaduce, predovšetkým v prípade menších detí, zdravotne postihnutých detí alebo detí trpiacich duševnou traumou, aby nezávislý odborník posúdil schopnosť dieťaťa vyjadriť dobre podložený strach z prenasledovania a aby rozpoznal akékoľvek ťažkosti, ktoré dieťa môže mať pri opisovaní bolestných udalostí alebo odhaľovaní citlivých informácií.

* ECRE (Deti), § 27

* Príručka UNHCR, § 214

* Rez. EÚ Minimum, § 27

12.1.3 Ak sa vyžaduje pohovor, musí prebiehať spôsobom priateľským voči dieťaťu (prestávky, atmosféra bez hrozieb) a musí ho viesť úradník vyškolený na vykonávanie pohovorov s deťmi.

Na každom pohovore musí dieťa sprevádzať jeho právny zástupca a ak si to dieťa bude želať, aj iné dôležité dospelé osoby (sociálny pracovník, príbuzný, poručník atď.).

Odlúčené deti musia byť schopné poskytnúť svedectvo formou mnohých rôznych prostriedkov. Patrí medzi ne ústne svedectvo, kresby a zápisky, na video zaznamenané rozhovory s nezávislými odborníkmi a svedectvo prostredníctvom telemostu.

* CRC, čl. 3.3

* ECRE (Deti), § 26-27

* Odp. RE Letiská, § 10, ii.b.

* Rez. EÚ, čl. 4 ods. 5

* Smernice UNHCR § 4.2 a 8.4

12.2 Kritériá rozhodovania o žiadosti dieťaťa

12.2.1 Definícia utečenca sa vzťahuje na všetkých bez ohľadu na vek. Pri hľadaní trvácných riešení sa musí venovať veľká pozornosť rovnováhe zásady zjednotenia rodiny so zásadou, že prvoradým hľadiskom je najlepší záujem dieťaťa. Úrady musia brať do úvahy Príručku UNHCR, smernice o ochrane a starostlivosti o utečenecké deti a smernice z roku 1997, a to konkrétne:

- vek a zrelosť dieťaťa a jeho vývinovú fázu
- možnosť, že deti môžu strach prejavovať inak ako dospelí
- pravdepodobnosť, že deti majú obmedzené poznatky o podmienkach v krajine svojho pôvodu,
- formy porušovania ľudských práv špecifické pre deti ako napríklad, avšak bez obmedzenia iba na nábor detí do armád, obchodovanie za účelom prostitúcie, sexuálne vykorisťovanie, ženskú obriezku a nútenú prácu
- situáciu v rodine dieťaťa v jeho krajine pôvodu a v prípade, že sú známe, tak želania jeho rodičov, ktorí dieťa poslali z krajiny, aby ho ochránili
- skutočnosť, že škodlivé konanie, ktoré sa v prípade aplikovania na dospelého môže považovať za obťažovanie alebo diskrimináciu, môže v prípade aplikovania na dieťa predstavovať prenasledovanie
- pri skúmaní žiadostí preto môže byť potrebné vo väčšej miere zohľadňovať isté objektívne faktory a na základe týchto faktorov rozhodovať o tom, či možno predpokladať, že dieťa má dobre podložený strach z prenasledovania.

* CAT, čl. 1: pojem „mučenie“ znamená každé konanie, ktorým sa zámerne osobe spôsobuje veľká bolesť alebo utrpenie, či už telesné alebo duševné, za účelom získania informácií alebo priznania od tejto osoby alebo tretej osoby, potrestania za čin, ktorý spáchala táto osoba alebo tretia osoba alebo je z jeho spáchania podozrivá, alebo za účelom zastrašenia alebo donútenia tejto osoby alebo tretej osoby, alebo z dôvodov vychádzajúcich z diskriminácie akéhokoľvek druhu, ak sa táto bolesť alebo utrpenie spôsobuje zo strany štátneho úradníka alebo inej osoby konajúcej z úradnej moci alebo na ich podnet, s ich súhlasom alebo vedomím.

* CRC, články 3, 12, 22, 32, 34, 35, 36 a 37

* CRC, čl. 38: Štáty zabezpečia, aby sa osoby mladšie ako 15 rokov priamo nezúčastňovali ozbrojených konfliktov.

* ECHR, čl. 4 ods. 1 a čl. 4 ods. 2 2

* ICCPR, čl. 8

* ICESCR, čl. 10 ods. 3

* ILO C182, čl. 3

* Príručka UNHCR, § 203 a 213-219

* Protokol 1 k CRC

* Protokol 2 k CRC

* Protokol 1 dopĺňujúci k Ženevským dohovorom z 12.8.1949 a týkajúci sa ochrany obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov:

čl. 77 ods. 2: Strany ozbrojeného konfliktu musia prijať všetky uskutočniteľné opatrenia na to, aby zaistili, že deti mladšie ako 14 rokov sa priamo nezúčastňujú na nepriateľských akciách.

* Protokol II dopĺňujúci k Ženevským dohovorom z 12.8.1949 a týkajúci sa ochrany obetí nie medzinárodných ozbrojených konfliktov:

čl. 4 ods. 3: Deti mladšie ako 15 rokov sa neregutujú do ozbrojených síl ani sa im neumožňuje zúčastňovať sa na nepriateľských akciách.

* Protokol o obchodovaní s ľuďmi

*Rez. EÚ, čl. 4 ods. 6: Pri skúmaní žiadosti o azyl od maloletého bez sprievodu sa musí zohľadniť vek, zrelosť a duševný vývoj maloletého ako aj skutočnosť, že môže mať obmedzené znalosti o podmienkach v krajine pôvodu.

* Utečenecké deti: smernice k ochrane a starostlivosti, kapitoly 8 a 9.

* RSICC, čl. 8 ods. 2 písm. b)(xxv) a písm. e)(vii): Rekrutácia alebo zápis detí mladších ako pätnásť rokov do národných ozbrojených síl, ozbrojených síl alebo skupín alebo ich využívanie na aktívnu účasť na nepriateľských akciách predstavuje vojnový zločin.

* Smernice UNHCR § 8.6-8.10, 9.7 a 10.4

* UNHCR-AP, časť III, cieľ 1(2): Štáty a vysoký komisár OSN pre utečencov spolupracujú, aby zabezpečili, že úrady berú do úvahy rod a vek, vrátane foriem prenasledovania so špecifickými stránkami súvisiacimi s rodom a vekom.

12.2.2 Odlúčené deti, ktoré počas azylového konania dosiahnu plnoletosť (niekedy sa označujú ako „deti s vypršaným vekom“), i naďalej využívajú rovnaké osobitné procedúry ako deti mladšie než 18 rokov. Štáty v tomto smere musia eliminovať zbytočné zdržanie, ktoré môže viesť k tomu, že dieťa počas konania dosiahne plnoletosť.

* ECRE (Deti), § 30

* Smernice UNHCR § 5.4 a 10.1

13. Trvalé alebo dlhodobé riešenia

13.1 Zotrvanie v hostiteľskej krajine/v krajine azylu

Odlúčenému dieťaťu sa môže umožniť zostať v hostiteľskej krajine, ak platí jedna alebo viacero z nasledujúcich podmienok:

- dieťa je uznané ako utečenec, ako osoba potrebujúca ochranu alebo udelený azyl;
- dieťa získa status de facto alebo sa mu udelí povolenie zostať z humanitárnych dôvodov alebo súcitu, lebo pri návrate do krajiny pôvodu by nebolo v bezpečí napríklad kvôli ozbrojenému konfliktu alebo rodičia dieťaťa sa nedajú vypátrať a v krajine pôvodu nie je vhodný opatrovník alebo zo zdravotných dôvodov;
- dieťa je obeťou obchodovania a návrat do krajiny pôvodu by nebol bezpečný;
- najlepším záujmom dieťaťa je zjavne zostať v krajine.

* CRC, čl. 3

* ECRE (Deti), § 42

* Protokol o obchodovaní s ľuďmi, čl. 7

* Rez. EÚ, čl. 5 ods. 2: Pokiaľ návrat nie je možný, členské štáty musia maloletému umožniť zostať.

* Smernice UNHCR, § 9.1 a 9.4

* Utečenecké deti, smernice k ochrane a starostlivosti

13.2 Zjednotenie rodiny

Odlúčené deti hľadajúce azyl alebo inak sa nachádzajúce v európskom štáte môžu niekedy mať rodinného príslušníka (príslušníkov) v iných európskych štátoch. Európske štáty musia pozitívne a proaktívne umožňovať zjednotenie rodiny dieťaťa v štáte, v ktorom budú splnené najlepšie záujmy dieťaťa v súlade s ochrannými opatreniami ustanovenými v odseku 13.6.

V každej situácii týkajúcej sa odlúčeného dieťaťa musia európske štáty umožniť zjednotenie rodiny v štáte, kde dieťa žije, ak je to v najlepšom záujme dieťaťa.

Ak má odlúčené dieťa rodinného príslušníka v tretej krajine a dieťa aj rodinný príslušník si želajú spojiť sa v tejto krajine, úrad starostlivosti o dieťa dôkladne preskúma spôsobilosť rodinného príslušníka na poskytovanie starostlivosti o dieťa.

* CRC, čl. 10 ods. 1

* Dublin II čl. 15 ods. 3: Ak je žiadateľom o azyl maloletá osoba bez sprievodu, ktorá má príbuzného alebo príbuzných v inom členskom štáte, ktorý by sa o ňu mohol postarať, členské štáty podľa možnosti spoja maloletého s jeho príbuzným alebo príbuznými, ak to je v najlepšom záujme maloletého.

* ECHR, čl. 8.1.

* ECRE (Deti), § 32, 34 a 35

* ECRE (Integrácia), § 139

* ICCPR, čl. 23 ods. 1

* ICRMW, čl. 44 ods. 1

* RE Mladí migranti, § 7 vii-ix.

*Rez. EÚ, čl. 5 ods. 3a: Spôsobilé orgány musia spolupracovať pri spájaní maloletých bez sprievodu so svojimi ostatnými rodinnými príslušníkmi buď v krajine pôvodu maloletého alebo v krajine, kde sa títo rodinní príslušníci zdržiavajú.

* Rezolúcia Rady EÚ o zosúladení národných politík zjednotenia rodín, 3. júna 1993

* Smer. EÚ, Rodina, čl. 10.3 písm. a): Ak je utečencom maloletá osoba bez sprievodu, členské štáty povolia vstup a pobyt za účelom zjednotenia rodiny príbuzným prvého stupňa v priamej vzostupnej línii.

* Smernice UNHCR § 5.5, 10.5 a 10.11

* UNHCR-AP, časť III, cieľ 1(2): Štáty musia v azylových konaniach zaviesť a podporovať ochranné opatrenia špecifické pre rod a vek, pričom sa náležitá vážnosť pripisuje zásade jednoty rodín.

13.3 Integrácia

13.3.1 Keď sa odlúčenému dieťaťu povolí zostať, úrady poskytujúce starostlivosť/dbajúce o blaho detí musia dôkladne posúdiť situáciu dieťaťa (pričom sa do úvahy berie jeho vek, rod, starostlivosť v minulosti, duševné a telesné zdravie, vzdelanie a situácia rodiny v krajine pôvodu). V konzultácii s dieťaťom sa potom zabezpečí dlhodobé umiestnenie do spoločenstva. Môže ísť samozrejme aj o pokračovanie umiestnenia v dočasnej starostlivosti. Vo všeobecnosti je žiaduce, aby deti mladšie ako 15/16 rokov boli zverené do starostlivosti v náhradnej rodine pochádzajúcej z ich kultúry. Staršie deti môžu uprednostňovať/prospievať v malej skupine v domácom prostredí. Mali by v ňom pracovať riadne zaškolení opatrovatelia uvedomujúci si kultúrne potreby odlúčených detí.

V zásade platí, že súrodenci by mali byť umiestnení spoločne na rovnaké miesto, ak si neželajú inak alebo ak to nie je v ich najlepšom záujme. Ak skupina súrodencov žije samostatne, pričom najstarší z nich preberá zodpovednosť, musí mu byť poskytnutá mimoriadna podpora a poradenstvo.

Odlúčeným deťom, ktoré dosiahnu plnoletosť, sa musí poskytnúť podpora formou programu „následnej starostlivosti“ s cieľom pomôcť im pri prechode do samostatného života.

* CRC, články 13, 14, 15, 16, 19, 20, 25, 26 a 27

* Dohovor o utečencoch, 1951, čl. 21: Poskytnutie bývania pre uznaných utečencov

* Dohovor o utečencoch, 1951, čl. 23: Poskytnutie „verejnej podpory“ pre uznaných utečencov

* Dohovor o utečencoch, 1951, čl. 24: Pracovné podmienky a poskytovanie sociálneho zabezpečenia pre uznaných utečencov

* ECRE (Deti), § 19

* Rez. EÚ, čl. 4 ods. 7: Hneď po udelení statusu utečenca alebo iného trvalého práva na pobyt maloletému bez sprievodu musí byť maloletému poskytnuté zariadenie na dlhodobé ubytovanie.

* Smernice UNHCR § 10.2-10.3 a 10.6-10.9

13.3.2 Práva odlúčených detí na vzdelanie a prípravu, zdravotnú starostlivosť, jazykovú podporu (v zmysle odseku 11.3) a zamestnanie musia pokračovať na rovnakom základe, na akom sú dostupné deťom, ktoré sú štátnymi príslušníkmi daného štátu, a v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi.

S odlúčenými deťmi, ktoré prišli ako maloleté a umožnilo sa im zostať z humanitárnych dôvodov alebo zo súcitu, alebo získali iný druh dočasného statusu, ktorého platnosť uplynie dosiahnutím veku 18 rokov, sa musí po dosiahnutí plnoletosti zaobchádzať veľkoryso a je potrebné plne zohľadniť ich zraniteľné postavenie. Malo by sa im umožniť zostať v hostiteľskej krajine.

* CRC, články 2, 3, 23, 24, 28, 29(1c) a 30

* CRC, čl. 31: Zmluvné štáty uznávajú právo dieťaťa na odpočinok a voľný čas, na zapájanie sa do hier a oddychových aktivít primeraných veku dieťaťa a slobodne sa zúčastňovať na kultúrnom živote a umení, zmluvné štáty tieto práva rešpektujú a podporujú a podnecujú poskytovanie vhodných a rovnakých príležitostí na kultúrne, umelecké, oddychové a voľnočasové aktivity.

* CRC, čl. 39

* Dohovor o utečencoch, 1951, čl. 22: Práva na vzdelanie uznaných utečencov

* ECRE (Deti), § 36-41

* ECRE (Integrácia), § 103-107

* Smernice UNHCR, § 10.10

13.4 Adopcia

Adopcia býva zriedka, ak vôbec, vhodná možnosť pre odlúčené dieťa. Skôr než sa adopcia začne považovať za prijateľnú alebo žiaducu možnosť, je nevyhnutné, aby poverená organizácia vykonala prísne posúdenie situácie rodiny dieťaťa v krajine pôvodu. V odporúčaní Haagskej konferencie o súkromnom medzinárodnom práve sa uvádzajú jasné postupy.

* CRC, čl. 21: Povinnosti štátov ohľadom medzištátnych osvojení.

* Haagsky dohovor, 1993

* Odporúčanie týkajúce sa uplatňovania Haagskeho dohovoru o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach z októbra 1994 v prípade utečeneckých detí a iných medzinárodne premiestnených detí

* Smernice UNHCR § 10.4 a 10.8.

13.5 Identita a národnosť

Odlúčeným deťom, u ktorých sa zistí, že sú bez štátnej príslušnosti, sa musí pomôcť nadobudnúť národnosť.

* CRC, čl. 7 ods. 1: Deti majú právo na nadobudnutie štátnej príslušnosti.

* CRS

* Dohovor o utečencoch, 1951, čl. 27 a 28: Štáty vydajú uznaným utečencom preukazy totožnosti a cestovné doklady.

* Dohovor o utečencoch, 1951, čl. 34: Štáty umožnia naturalizáciu utečencov.

* Dohovor o postavení osôb bez štátnej príslušnosti, 1954, čl. 32: Štáty umožnia naturalizáciu osôb bez štátnej príslušnosti.

* ICCPR, čl. 24 ods. 3: Každé dieťa má právo na nadobudnutie štátnej príslušnosti.

13.6 Návrat do krajiny pôvodu

13.6.1 Ide o zložitú oblasť a pri uplatňovaní osvedčených postupov je potrebné podrobné usmerňovanie. Odlúčené dieťa by sa malo vrátiť iba vtedy, ak sa návrat považuje za najlepší záujem dieťaťa. Všetky ďalšie hľadiská, ako napríklad boj proti nelegálnemu prísťahovalectvu, musia byť podružné.

Najlepší spôsob zjednotenia rodín a návratu je na báze dobrovoľnosti. Vo všetkých fázach procesu deti musia byť riadne informované, musí sa s nimi konzultovať a do úvahy sa musia brať ich názory. Čas, počas ktorého dieťa nežilo v krajine svojho pôvodu a vek sú dôležité faktory, ktoré treba v tomto procese zvážiť.

* CRC, čl. 3

* Protokol o obchodovaní s ľuďmi, Definícia, čl. 8: Štáty umožnia repatriáciu obetí obchodovania.

* Smernice UNHCR § 9.4 a 10-12

* Utečenecké deti: smernice k ochrane a starostlivosti, UNHCR, 1994, s. 138-144.

13.6.2 Pred návratom dieťaťa do krajiny pôvodu sa musí vykonať:

- dôkladné posúdenie, či návrat dieťaťa do domovskej krajiny je bezpečný, pričom sa zohľadňuje riziko prenasledovania, zapojenia do ozbrojených konfliktov, násilia, zneužitia a vykorisťovania;

- opatrovník a poručník/poradca dieťaťa v hostiteľskej krajine súhlasí, že návrat je najlepším záujmom dieťaťa;

- dôkladné posúdenie situácie rodiny v domovskej krajine. Bude potrebné preskúmať schopnosť rodiny dieťaťa (rodičov a iných rodinných príslušníkov) poskytovať vhodnú starostlivosť,

- dôkladné posúdenie prístupu k potravinám, bývaniu, zdravotnej starostlivosti, vzdelaniu, odbornej príprave a možnostiam zamestnania v domovskej krajine;

- toto preskúmanie vykonáva odborník alebo nezávislá organizácia (iná ako orgán alebo osoba (osoby), ktoré prvýkrát rozhodovali o postavení dieťaťa ako utečenca alebo o iných žiadostiach), ktorá musí byť objektívna, apolitická a musí v každom prípade zohľadňovať najlepší záujem dieťaťa;

- rodičia dieťaťa, príbuzní alebo iný dospelý opatrovník súhlasia poskytovať okamžitú a dlhodobú starostlivosť od príchodu dieťaťa do krajiny pôvodu. Musí sa zistiť a zohľadniť názor rodiny na návrat dieťaťa;

- dieťa je vo všetkých fázach plne informované a konzultuje sa s ním, pričom sa mu poskytuje primerané poradenstvo a podpora, do úvahy sa berú aj názory dieťaťa na návrat v súlade s jeho vekom a zrelosťou;

- pred návratom sa umožní kontakt medzi dieťaťom a jeho rodinou;

- dieťa je počas návratu riadne sprevádzané;

- príslušné organizácie alebo agentúry účinne sledujú dobré životné podmienky dieťaťa po návrate.

Detské obeť obchodovania sa nikdy nesmú vrátiť do krajiny pôvodu bez dôkladného preskúmania rodinného pozadia a možných rizík odvety alebo opätovného predaja, aby sa zaručilo, že dieťa sa vracia do bezpečného prostredia.

Odlúčené deti, ktoré prišli ako maloleté, ale už dosiahli vek 18 rokov a nebolo im povolené zostať v prijímajúcej krajine, sa musia brať ako zraniteľné a musia sa s nimi konzultovať podmienky potrebné na úspešnú reintegráciu do krajiny pôvodu.

- * CAT, čl. 3
- * CRC, čl. 3
- * CRC, čl. 5: Štáty rešpektujú práva a povinnosti rodičov alebo širšej rodiny pri poskytovaní vhodnej orientácie a usmerňovania dieťaťa.
- * CRC, články 6, 12, 19, 20, 24, 27, 28, 34, 35, 36, 37(a), 38 a 39
- * Dohovor o utečencoch, 1951, čl. 32 ods. 1: Štáty na svojom území nevyhostia utečenca podľa zákona.
- * Dohovor o utečencoch, 1951, čl. 33
- * ECRE (Deti), § 33 a 42
- * Odp. RE o vyhostení, § 13.v.h: S maloletými bez sprievodu sa musí zaobchádzať v súlade s ich vekom a okamžite sa nimi musí zaoberať sudca pre maloletých, musia mať prístup k nezávislému právnomu poradenstvu a zastúpeniu.
- * RE Mladí migranti, § 7, x
- * Rez. EÚ, čl. 5
- * Smernice UNHCR § 9.4, 9.5, 10.5, 10.12-10.14
- * UNHCR-AP, časť III, cieľ 2(7): Štáty konzultujúce s príslušnými medzivládnyimi organizáciami musia vyvinúť stratégie, ktoré budú podporovať návrat a opätovné prijatie osôb, ktoré nepotrebujú medzinárodnú ochranu, humánnym spôsobom a s plným rešpektom pre ich ľudské práva a dôstojnosť, bez uchýľovania sa k nadmernej sile a v prípade detí s náležitým zohľadnením ich najlepšieho záujmu.

PRÍLOHA I

SOCIÁLNA ANAMNÉZA

V súvislosti s odsekom C7 vyššie, organizácia zodpovedná za starostlivosť o dieťa musí zozbierať nasledujúce informácie o dieťati:

1. Informácie o rodine (v krajine pôvodu a inde)
 2. Informácie o osobách, ktoré nie sú rodinnými príslušníkmi, sú však pre dieťa dôležité
 3. Okolnosti, za ktorých bolo dieťa nájdené/identifikované
 4. Informácie o odlúčení dieťaťa od rodiny
 5. Informácie o živote dieťaťa pred a po odlúčení
 6. Fyzický stav dieťaťa, zdravotný stav a ochorenia v minulosti
 7. Vzdelanostné pozadie (oficiálne i neoficiálne)
 8. Súčasná opatrenia pri poskytovaní starostlivosti
 9. Želania dieťaťa a plány do budúcnosti
 10. Predbežné posúdenie duševného a citového vývinu dieťaťa a jeho zrelosti
 11. Posúdenie veku
- (Smernice UNHCR, § 5.9)

PRÍLOHA II

MEDZINÁRODNÉ A REGIONÁLNE PRÁVO, POLITIKY A USMERNENIA

1. Medzinárodné nástroje na ochranu detí a ich práv

- Dohovor o ochrane maloletých, 1961
- Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, 1980
- Haagska konferencia o súkromnom medzinárodnom práve
- Haagsky dohovor o právomoci, rozhodnom práve, výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a opatrení na ochranu detí, 1996
- Haagsky dohovor o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach, 1993
- Dohovor organizácie ILO o zákaze a o okamžitých opatreniach na odstránenie najhorších foriem detskej práce, C182, 1999
- Dobrovoľný protokol k účasti detí v ozbrojených konfliktoch, 2000
- Dobrovoľný protokol o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii, 2000
- Odporúčanie týkajúce sa uplatňovania Haagskeho dohovoru o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach z októbra 1994 v prípade utečeneckých detí a iných medzinárodne premiestnených detí, Haagská konferencia o súkromnom medzinárodnom práve, október 1994
- Dohovor OSN o právach dieťaťa, 1989
- Predpisy OSN o ochrane mladistvých zbavených slobody, 1990
- Štandardné minimálne predpisy OSN o správe justície pre mladistvých (Pekinské predpisy), 1985

2. Medzinárodné právo

- Dohovor proti diskriminácii vo vzdelávaní, 1960
- Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, 1984
- Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, 1979
- Dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, 1965
- Dohovor o zredukovaní stavu bez štátnej príslušnosti, 1961
- Dohovor o postavení osôb bez štátnej príslušnosti, 1954
- Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov, 1990
- Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 1966 (a dobrovoľný protokol)
- Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, 1966
- Protokol doplnujúci Ženevske dohovory z 12 augusta 1949 a týkajúci sa ochrany obetí medzinárodných ozbrojených konfliktov (protokol I), 8. jún 1977, čl. 77 a 78
- Protokol doplnujúci Ženevske dohovory z 12 augusta 1949 a týkajúci sa ochrany obetí nie medzinárodných ozbrojených konfliktov (protokol II), 8. jún 1977, čl. 4
- Protokol proti pašovaniu migrantov po súši, po mori a letecky doplnujúci Dohovor Organizácie spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu, 2000
- Protokol týkajúci sa postavenia utečencov, 1967
- Protokol o prevencii, potlačaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, najmä ženami a deťmi, doplnujúci Dohovor Organizácie spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu, 2000
- Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu, 1998
- Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu, Palermo, 2000
- Dohovor OSN o postavení utečencov, 1951
- Všeobecná deklarácia ľudských práv, 1948

3. Európske nástroje

- Európsky dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, 1987
- Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (a protokoly), 1950
- Európsky dohovor o adopciách detí z 26. apríla 1967
- Európsky dohovor o výkone práv dieťaťa z 25. januára 1996

- Európsky dohovor o právnom postavení detí narodených mimo manželstva z 15. októbra 1975, Európsky dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o deti a o obnove starostlivosti o deti z 20. mája 1980
- Európska sociálna charta, 1961

4. Legislatíva Európskej únie týkajúca sa azylu a príst'ahovalectva

- Charta základných práv Európskej únie, december 2000
- Smernica Rady č. 2001/40/ES o vzájomnom uznávaní rozhodnutí o vyhostení štátnych príslušníkov tretích krajín
- Smernica Rady č. 2001/55/ES z 20. júla 2000 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov
- Smernica Rady č. 2003/9/ES ustanovujúca minimálne štandardy prijatia žiadateľov o azyl
- Smernica Rady č. 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na spojenie rodín
- Nariadenie Rady (ES) č. 343/2003 ustanovujúce kritériá a mechanizmy určenia členského štátu zodpovedného za preskúmanie žiadosti o vízum podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v niektorom členskom štáte, 2003 (Dublín II)
- Nariadenie Rady (ES) č. 2725/2000 ktoré sa týka zriadenia systému „Eurodac“ na porovnávanie odtlačkov prstov pre účinné uplatňovanie Dublinského dohovoru
- Oznámenie Európskej komisie o riadení vonkajších hraníc členských štátov EÚ, máj 2002
- Európsky dohovor o postupnom zrušení kontrol na spoločných hraniciach, 1985 (Schengenská dohoda)
- Rámcové rozhodnutie o boji proti obchodovaniu s ľudmi, september 2002
- Plán boja s nelegálnym príst'ahovalectvom a obchodovaním s ľudmi, Rada EÚ, jún 2002
- Dohovor o uplatňovaní Schengenskej dohody, 1990

5. Smernice UNHCR a výkonného výboru UNHCR

- Smernice o zásadách a postupoch, týkajúcich sa detí bez sprievodu dospelých a žiadajúcich o azyl, 1997
- Príručka o postupoch a kritériách pre stanovovanie štatútu utečenca, 1992
- Utečenecké deti: smernice k ochrane a starostlivosti, 1994
- Presídlenie utečencov: medzinárodná príručka usmerňujúca prijatie a integráciu, kapitola 3.3, Investícia do budúcnosti: Utečenecké deti a mládež, 2002
- Agenda UNHCR na ochranu, 2002
- Záver výkonného výboru UNHCR č. 47 (1987) o „utečeneckých deťoch“
- Záver výkonného výboru UNHCR č. 59 (1989) o „utečeneckých deťoch“
- Záver výkonného výboru UNHCR č. 84 (1997) o „utečeneckých deťoch a dospievajúcich“
- Záver výkonného výboru UNHCR č. 88 (1999) o „ochrane rodiny utečenca“
- Smernice UNHCR o vylúčení, 1996
- Práca s deťmi bez sprievodu: prístup založený na komunite, 1996

6. Deklarácie, rezolúcie a smernice OSN

- Deklarácia o sociálnych a právnych zásadách týkajúcich sa ochrany a blaha detí, so zvláštnym dôrazom na vnútroštátne a medzinárodné umiestňovanie do náhradných rodín a osvojenie, 1986
- Deklarácia ľudských práv osôb, ktoré nie sú štátnymi príslušníkmi krajiny, v ktorej žijú, 1985
- Deklarácia práv osôb patriacich k národnej alebo etnickej, náboženskej a jazykovej menšine, 1992
- Odporúčané zásady a smernice UNHCHR v súvislosti s ľudskými právami a obchodovaním s ľudmi, E/2002/68/Dod.1, 20. mája 2002
- Podkomisia UNHCR pre rezolúciu o ľudských právach 2002/51 o obchodovaní so ženami a dievčatami

7. Rezolúcie a odporúčania Európskej únie

- Bruselská deklarácia o prevencii a boji proti obchodovaniu s ľudmi, Rada EÚ, 29. novembra 2002, JAI 280, SOC 572
- Závery o krajinách, kde vo všeobecnosti nie je závažné riziko prenasledovania, Rada EÚ, 1992
- Závery o podmienkach prijatia žiadateľov o azyl, Rada EÚ, september 2000
- Rozhodnutie Rady o monitorovaní a uplatňovaní prijatých nástrojov súvisiacich s azylom, Rada EÚ, jún 1997

Vyhlásenie o vhodnom postupe, 2004

- Spoločná akcia na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a sexuálnemu vykorisťovaniu detí, Rada EÚ, február 1997 (97/1 54/JHA)
- Jednotná pozícia zo 4. marca 1996 definovaná Radou na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii o zosúladenom uplatňovaní definície pojmu „utečenec“ v článku 1 Ženevského dohovoru z 28. júla 1951 o postavení utečencov (96/196/JHA)
- Rezolúcia o zdieľaní bremena pri dočasnom prijatí a pobyte vysídlencov, Rada EÚ, september 1995
- Rezolúcia o zosúladenom prístupe k otázkam týkajúcim sa hostiteľských tretích krajín, Rada EÚ, 1992
- Rezolúcia o zjavne nepodložených žiadostiach o azyl, Rada EÚ, 1992
- Rezolúcia o minimálnych zárukách v azylových konaniach, Rada EÚ, jún 1995
- Rezolúcia o zosúladení národných politik zjednotenia rodín, Rada EÚ, jún 1993
- Rezolúcia o maloletých bez sprievodu, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretieho štátu, Rada EÚ, jún 1997 (97/C/221/03)

8. Rezolúcie a odporúčania Rady Európy

- Odporúčanie Výboru ministrov č. R (91) 11 týkajúce sa sexuálneho vykorisťovania, pornografie a prostitúcie a obchodu s deťmi a mladými dospelými
- Odporúčanie Výboru ministrov č. R (2000) 11 o akcii proti obchodovaniu s ľuďmi pre účely sexuálneho vykorisťovania
- Záverečná deklarácia zo 7. konferencie ministrov zodpovedných za otázky prisťahovalectva, september 2002
- Odporúčanie parlamentného zhromaždenia č. 1237 (1994) o situácii žiadateľov o azyl, ktorých žiadosti o azyl boli zamietnuté
- Odporúčanie parlamentného zhromaždenia č. 1309 (1996) o príprave úradníkov prijímajúcich žiadateľov o azyl na hraničných priechodoch
- Odporúčanie parlamentného zhromaždenia č. 1327 (1997) o ochrane a posilnení ľudských práv utečencov a žiadateľov o azyl v Európe
- Odporúčanie parlamentného zhromaždenia č. 1475 (2000). Príchod žiadateľov o azyl na európske letiská
- Odporúčanie parlamentného zhromaždenia č. 1547 (2002) o postupoch vyhostenia v súlade s ľudskými právami a uplatňovanými z hľadiska bezpečnosti a dôstojnosti
- Odporúčanie parlamentného zhromaždenia č. 1577 (2002), Vytvorenie charty o tajnej migrácii
- Odporúčanie parlamentného zhromaždenia č. 1596 (2003). Situácia mladých migrantov v Európe

9. Dokumenty OSCE

- Akčný plán OSCE na boj proti obchodovaniu s ľuďmi, Maastricht-ministerská schôdza, 2003

10. Stanoviská Európskej rady o utečencoch a vyhnancoch

- Európska rada o utečencoch a vyhnancoch: Stanovisko k utečeneckým deťom, 1996
- Európska rada o utečencoch a vyhnancoch: Stanovisko k integrácii utečencov v Európe, december 2002

PRÍLOHA III

ODKAZY

Začína sa Dohovorom o právach dieťaťa a doplnujúcimi protokolmi, pokračuje použitými skratkami doplnenými úryvkami z príslušného článku/odseku alebo odkazom na text.

CRC, Dohovor OSN o právach dieťaťa, 1989

Čl. 2 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou tohto Dohovoru, sa zaväzujú rešpektovať a zabezpečiť práva ustanovené týmto Dohovorom každému dieťaťu nachádzajúcemu sa pod ich jurisdikciou bez akejkoľvek diskriminácie podľa rasy, farby pleti, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národnostného, etnického alebo sociálneho pôvodu, majetku, telesnej alebo duševnej nespôsobilosti, rodu a iného postavenia dieťaťa alebo jeho rodičov alebo zákonných zástupcov.

Čl. 2 ods. 2: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, urobia všetky potrebné opatrenia na to, aby bolo dieťa chránené pred všetkými formami diskriminácie alebo trestania, ktoré vyplývajú z postavenia, činnosti, vyjadrených názorov alebo presvedčenia jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo členov rodiny.

Čl. 3 ods. 1: Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Čl. 3 ods. 3: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečia, aby inštitúcie, služby a zariadenia zodpovedné za starostlivosť a ochranu detí zodpovedali štandardom ustanoveným kompetentnými úradmi, najmä v oblastiach bezpečnosti a ochrany zdravia, počtu a vhodnosti svojho personálu, ako aj kompetentného dozoru.

Čl. 5: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú rešpektovať zodpovednosť, práva a povinnosti rodičov alebo, v zodpovedajúcich prípadoch a v súlade s miestnou obyczajou, členov širšej rodiny alebo obce, zákonných zástupcov alebo iných osôb právne zodpovedných za dieťa, ktoré smerujú k zabezpečeniu jeho orientácie a usmerňovaniu pri výkone práv podľa Dohovoru v súlade s jeho rozvíjajúcimi sa schopnosťami.

Čl. 6 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú, že každé dieťa má prirodzené právo na život.

Čl. 7 ods. 1: Každé dieťa je registrované ihneď po narodení a má od narodenia právo na meno, právo na štátnu príslušnosť, a pokiaľ to je možné, právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť.

Čl. 8 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú rešpektovať právo dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti, včítane štátnej príslušnosti, mena a rodinných záväzkov v súlade so zákonom a s vylúčením nezákonných zásahov.

Čl. 8 ods. 2: Ak je dieťa protizákonne alebo úplne pozbavené svojej totožnosti, zabezpečia mu štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, potrebnú pomoc a ochranu pre jej urýchlené obnovenie.

Čl. 9 ods. 3: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa oddeleného od jedného alebo oboch rodičov udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi, ibaže by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa. 4. Ak oddelenie dieťaťa od rodičov je dôsledkom akéhokoľvek postupu štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru, ako je väzba, uväznenie, vypovedanie, deportácia alebo smrť (včítane smrti, ktorá nastala z akejkoľvek príčiny v dobe, keď dotyčná osoba bola v opatrovaní štátu) jedného alebo oboch rodičov dieťaťa, tento štát, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru, na požiadanie poskytne rodičom, dieťaťu, alebo prípadne inému členovi rodiny nevyhnutné informácie o mieste pobytu neprítomného (neprítomných) člena (členov) rodiny, ibaže by poskytnutie takej informácie odporovalo záujmu dieťaťa. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, okrem toho zabezpečia, aby podanie takej žiadosti samo o sebe nemalo žiadne nepriaznivé dôsledky pre dotknutú osobu (dotknuté osoby).

Čl. 10 ods. 1: Za účelom spojenia rodiny a v súlade so záväzkom podľa čl. 9 ods. 1 štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, posudzujú žiadosti dieťaťa alebo jeho rodičov o vstup na územie štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru, alebo o jeho opustenie pozitívnym, humánnym a urýchleným spôsobom. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, ďalej zabezpečia, aby podanie takej žiadosti nemalo žiadne nepriaznivé dôsledky pre žiadateľa alebo členov jeho rodiny.

Vyhlásenie o vhodnom postupe, 2004

Čl. 10 ods. 2: Dieťa, ktorého rodičia sa zdržiavajú v rôznych štátoch, má až na výnimočné okolnosti právo udržiavať pravidelné osobné kontakty a priame styky s oboma rodičmi. Za tým účelom a v súlade so svojím záväzkom podľa čl. 9 ods. 2 štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa a jeho rodičov opustiť ktorúkoľvek krajinu, aj svoju vlastnú, a vstúpiť do svojej vlastnej krajiny. Právo opustiť ktorúkoľvek krajinu podlieha iba takým obmedzeniam, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú potrebné na ochranu národnej bezpečnosti, verejného poriadku, verejného zdravia alebo morálky alebo práv a slobôd iných a ktoré sú v súlade s ostatnými právami uznanými v tomto Dohovore.

Čl. 12 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

Čl. 12 ods. 2: Za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

Čl. 13 ods. 1: Dieťa má právo na slobodu prejavu; toto právo zahŕňa slobodu vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky každého druhu, bez ohľadu na hranice, či už ústne, písomne alebo tlačou, prostredníctvom umenia alebo akýmkoľvek inými prostriedkami podľa voľby dieťaťa.

Čl. 13 ods. 2: Výkon tohto práva môže podliehať určitým obmedzeniam, ale tieto obmedzenia budú iba také, aké ustanovuje zákon a ktoré sú potrebné:

(a) na rešpektovanie práv alebo povesti iných alebo (b) na ochranu národnej bezpečnosti alebo verejného poriadku, verejného zdravia alebo morálky.

Čl. 14 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva.

Čl. 14 ods. 2: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú práva a povinnosti rodičov, a v zodpovedajúcich prípadoch zákonných zástupcov, usmerňovať dieťa pri výkone jeho práva spôsobom, ktorý zodpovedá jeho rozvíjajúcim sa schopnostiam.

Čl. 14 ods. 3: Sloboda prejavovať náboženstvo alebo vieru môže byť podrobená iba takým obmedzeniam, aké predpisuje zákon a ktoré sú potrebné na ochranu verejnej bezpečnosti, poriadku, zdravia alebo morálky alebo základných práv a slobôd iných.

Čl. 15 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na slobodu združovania a slobodu pokojného zhromažďovania.

Čl. 15 ods. 2: Výkon týchto práv nesmie byť žiadnym spôsobom obmedzovaný s výnimkou tých obmedzení, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú potrebné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti alebo verejnej bezpečnosti, verejného poriadku, verejného zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Čl. 16 ods. 1: Žiadne dieťa nesmie byť vystavené svojvoľnému zasahovaniu do svojho súkromného života, rodiny, domova alebo korešpondencie ani nezákonným útokom na svoju česť a povesť.

Čl. 16 ods. 2: Dieťa má právo na zákonnú ochranu proti takým zásahom alebo útokom.

Čl. 17: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú dôležitú funkciu hromadných oznamovacích prostriedkov a zabezpečujú dieťaťu prístup k informáciám a materiálom z rôznych národných a medzinárodných zdrojov, najmä takým, ktoré sú zamerané na rozvoj sociálneho, duchovného a mravného blaha dieťaťa a tiež jeho telesného a duševného zdravia. Za tým účelom štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, povzbudzujú:

(a) hromadné oznamovacie prostriedky k šíreniu informácií a materiálov, ktoré sú pre dieťa sociálne a kultúrne prospešné a ktoré zodpovedajú duchu článku 29 tohto Dohovoru, (b) medzinárodnú spoluprácu pri tvorbe, výmene a rozširovaní takých informácií a materiálov z rôznych kultúrnych, národných a medzinárodných zdrojov, (c) tvorbu a rozširovanie kníh pre deti, (d) hromadné oznamovacie prostriedky k tomu, aby brali osobitný ohľad na jazykové potreby detí patriacich k menšinovej skupine alebo domorodému obyvateľstvu, (e) tvorbu zodpovedajúcich zásad

ochrany dieťaťa pred informáciami a materiálmi škodlivými pre jeho blaho, majú na mysli ustanovenia článkov 13 a 18 Dohovoru.

Čl. 18 ods. 2: Za účelom zaručenia a podpory práv ustanovených týmto Dohovorom poskytujú štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, rodičom a zákonným zástupcom potrebnú pomoc pri plnení ich úlohy výchovy detí a zabezpečujú rozvoj inštitúcií, zariadení a služieb starostlivosti o deti.

Čl. 19 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky potrebné zákonodarné, správne, sociálne a výchovné opatrenia na ochranu detí pred akýmkoľvek telesným alebo duševným násilím, urážaním alebo zneužívaním, včítane sexuálneho zneužívania, zanedbávaním alebo nedbanlivým zaobchádzaním, trýznením alebo vykorisťovaním počas doby, keď sú v starostlivosti jedného alebo oboch rodičov, zákonných zástupcov alebo akýchkoľvek iných osôb starajúcich sa o dieťa.

Čl. 19 ods. 2: Tieto ochranné opatrenia zahŕňajú podľa potreby účinné postupy na vytvorenie sociálnych programov zameraných na poskytnutie nevyhnutnej podpory dieťaťu a tým, ktorým sa zverilo, ako aj iné formy prevencie. Na účely zistenia, oznámenia, postúpenia, vyšetrovania, liečenia a následné sledovanie uvedených prípadov zlého zaobchádzania s deťmi zahŕňajú takisto podľa potreby postupy pre zásahy súdnych orgánov.

Čl. 20 ods. 1: Dieťa dočasne alebo trvalo zbavené svojho rodinného prostredia alebo dieťa, ktoré vo vlastnom záujme nemôže byť ponechané v tomto prostredí, má právo na osobitnú ochranu a pomoc poskytovanú štátom.

Čl. 20 ods. 3: Táto starostlivosť môže okrem iného zahŕňať odovzdanie do výchovy, inštitút „kafala“ podľa islamského práva, osvojenie a v potrebných prípadoch umiestnenie do vhodného zariadenia starostlivosti o deti. Pri voľbe riešenia treba brať potrebný ohľad na žiaducu kontinuitu vo výchove dieťaťa a na jeho etnický, náboženský, kultúrny a jazykový pôvod.

Čl. 21: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru a ktoré uznávajú a (alebo) povoľujú systém osvojenia, zabezpečia, aby sa v prvom rade bral do úvahy záujem dieťaťa, a:

(a) zabezpečia, aby osvojenie dieťaťa povoľovali len na to kompetentné orgány, ktoré v súlade s príslušným zákonom a v ustanovenom konaní na základe všetkých zodpovedajúcich a spoľahlivých informácií určia, že osvojenie je prípustné z hľadiska postavenia dieťaťa vo vzťahu k rodičom, príbuzným a zákonným zástupcom a že, ak sa to vyžaduje, dotknuté osoby dali vedomý súhlas na osvojenie po takom prejednaní, ktoré sa môže ukázať ako potrebné; (b) uznávajú, že osvojenie v cudzej krajine možno považovať za náhradný spôsob starostlivosti o dieťa, pokiaľ dieťa nemožno odovzdať do výchovy v zariadení starostlivosti o deti alebo rodine osvojiteľa alebo sa oň nemožno starať iným vhodným spôsobom v krajine jeho pôvodu; (c) zabezpečia, aby dieťa osvojené v inej krajine využívalo rovnaké záruky a práva, ktoré by platili v prípade osvojenia vo vlastnej krajine; (d) robia všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby osvojenie v cudzej krajine nevedlo k neoprávnenému finančnému zisku zúčastnených osôb; (e) podporujú v nevyhnutných prípadoch ciele tohto článku uzavieraním dvojstranných alebo mnohostranných dohôd alebo zmlúv a v ich rámci sa usilujú o to, aby umiestnenie dieťaťa do starostlivosti v inej krajine uskutočňovali na to príslušné úrady alebo orgány.

Čl. 22 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby dieťa žiadajúce o priznanie postavenia utečenca alebo ktoré sa v súlade s platným medzinárodným alebo vnútroštátnym právom a postupom považuje za utečenca, nech už je v sprievode svojich rodičov, iných osôb, alebo bez sprievodu, dostalo potrebnú ochranu a humanitárnu pomoc pri využívaní práv ustanovených týmto Dohovorom a inými dokumentmi v oblasti medzinárodného humanitárneho práva a ľudských práv, ktorého sú uvedené štáty zmluvnými stranami.

Čl. 22 ods. 2: Za tým účelom štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, podporujú, ak to budú považovať za potrebné, súčinnosť v úsilí Spojených národov a iných príslušných medzivládnych organizácií alebo nevládných organizácií spolupracujúcich so Spojenými národmi na ochranu a pomoc takému dieťaťu a na vyhľadávanie rodičov alebo iných členov rodiny dieťaťa – utečenca s cieľom získať informácie potrebné na jeho opätovné spojenie s rodinou. Ak rodičov alebo iných členov rodiny nemožno nájsť, poskytuje sa dieťaťu rovnaká ochrana ako každému inému dieťaťu z akéhokoľvek dôvodu trvale alebo prechodne zbavenému svojej rodiny, ako je ustanovené týmto Dohovorom.

Čl. 23 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú, že duševne alebo telesne postihnuté dieťa má požívať plný a riadny život v podmienkach zabezpečujúcich dôstojnosť, podporujúcich sebadôveru a umožňujúcich aktívnu účasť dieťaťa v spoločnosti.

Čl. 23 ods. 2: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo postihnutého dieťaťa na osobitnú starostlivosť, v závislosti od rozsahu existujúcich zdrojov podporujú a zabezpečujú oprávnenému dieťaťu a osobám, ktoré sa oň starajú, požadovanú pomoc zodpovedajúcu stavu dieťaťa a situácii rodičov alebo iných osôb, ktoré sa o dieťa starajú.

Čl. 23 ods. 3: Uznávajúc osobitné potreby postihnutého dieťaťa sa pomoc v súlade s odsekom 2 poskytuje podľa možnosti bezplatne, s ohľadom na finančné zdroje rodičov alebo iných osôb, ktoré sa o dieťa starajú, a je určená na zabezpečenie účinného prístupu postihnutého dieťaťa k vzdelaniu, profesionálnej príprave, zdravotnej starostlivosti, rehabilitačnej starostlivosti, príprave na zamestnanie a odpočinok, a to spôsobom vedúcim k dosiahnutiu čo najväčšieho zapojenia dieťaťa do spoločnosti a čo najvyššieho stupňa rozvoja jeho osobnosti, včítane jeho kultúrneho a duchovného rozvoja.

Čl. 23 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, v duchu medzinárodnej spolupráce podporujú výmenu zodpovedajúcich informácií v oblasti preventívnej zdravotnej starostlivosti a medicínskeho, psychologického a funkčného liečenia v prípade postihnutých detí, včítane rozširovania a prístupu k informáciám týkajúcim sa metód rehabilitačnej výchovy a profesionálnej prípravy na to, aby štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, mohli zlepšovať svoje možnosti a znalosti a prehliť tak svoje skúsenosti v týchto oblastiach. V tomto smere sa berie osobitný ohľad na potreby rozvojových krajín.

Čl. 24 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na dosiahnutie najvyššie dosiahnuteľnej úrovne zdravotného stavu a na využívanie liečebných a rehabilitačných zariadení. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa usilujú o zabezpečenie toho, aby žiadne dieťa nebolo pozbavené svojho práva na prístup k takým zdravotníckym službám.

Čl. 24 ods. 2: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sledujú plné uskutočňovanie tohto práva a najmä robia potrebné opatrenia:

(a) na znižovanie dojčenskej a detskej úmrtnosti; (b) na zabezpečenie nevyhnutnej lekárskej pomoci a zdravotníckej starostlivosti pre všetky deti s dôrazom na rozvoj základnej lekárskej starostlivosti; (c) na potieranie chorôb a podvýživy tiež v rámci základnej lekárskej starostlivosti, okrem iného tiež využívaním ľahko dostupnej technológie a poskytovaním dostatočne výživnej stravy a čistej pitnej vody, pričom sa berie ohľad na nebezpečenstvá a riziká znečistenia životného prostredia; (d) na poskytnutie zodpovedajúcej starostlivosti matkám pred aj po pôrode; (e) na zabezpečenie toho, aby všetky zložky spoločnosti, najmä rodičia a deti, boli informované o zdraví a výžive detí, prednostiach dojčenia, hygiene, sanitárnych podmienkach prostredia detí aj o predchádzaní nešťastným prípadom, a aby mali prístup k vzdelaniu a boli podporované pri využívaní týchto základných znalostí; (f) na rozvoj osvetu a služieb v oblasti preventívnej zdravotnej starostlivosti, poradenskej služby pre rodičov a výchovy k plánovanému rodičovstvu.

Čl. 24 ods. 3: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky účinné a potrebné opatrenia na odstránenie všetkých tradičných praktík škodiacich zdraviu detí.

Čl. 24 ods. 4: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú podporovať medzinárodnú spoluprácu na postupné dosiahnutie plného uskutočňovania práva uznaného v tomto článku. V tomto smere sa berie osobitný ohľad na potreby rozvojových krajín.

Čl. 25: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa, ktoré zverili príslušné orgány do starostlivosti, ochrany alebo liečenia telesného alebo duševného zdravia náhradnému zariadeniu, na pravidelné hodnotenie zaobchádzania s dieťaťom a všetkých ďalších okolností spojených s jeho umiestnením.

Čl. 26 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo každého dieťaťa na výhody sociálneho zabezpečenia včítane sociálneho poistenia a robia nevyhnutné opatrenia na dosiahnutie plného uskutočňovania tohto práva v súlade s vnútroštátnym právom.

Vyhlásenie o vhodnom postupe, 2004

Čl. 26 ods. 2: Tieto výhody sa podľa situácie poskytujú s ohľadom na zdroje a možnosti dieťaťa a osôb, ktoré sa oň starajú, ako aj s ohľadom na všetky ďalšie hľadiská, ktoré sú spojené so žiadosťou o poskytnutie týchto výhod podanou dieťaťom alebo v prospech dieťaťa.

Čl. 27 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo každého dieťaťa na životnú úroveň nevyhnutnú pre jeho telesný, duševný, duchovný, mravný a sociálny rozvoj.

Čl. 27 ods. 2: Rodič (rodičia) alebo iné osoby, ktoré sa o dieťa starajú, nesú v rámci svojich schopností a finančných možností základnú zodpovednosť za zabezpečenie životných podmienok nevyhnutných pre rozvoj dieťaťa.

Čl. 27 ods. 3: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, v súlade s podmienkami daného štátu a v rámci svojich možností robia potrebné opatrenia pre poskytovanie pomoci rodičom a iným osobám, ktoré sa o dieťa starajú, na uskutočňovanie tohto práva a v prípade potreby poskytujú materiálnu pomoc a podporné programy, najmä v oblasti zabezpečenia potravín, šatstva a bývania.

Čl. 27 ods. 4: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie obnovy starostlivosti o dieťa zo strany rodičov alebo iných osôb, ktoré nesú za dieťa finančnú zodpovednosť, nech už na území štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohovoru, alebo v zahraničí. Najmä v tých prípadoch, keď osoby, ktoré nesú za dieťa finančnú zodpovednosť, žijú v inom štáte než dieťa, štáty ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, podporujú prístup k medzinárodným dohodám alebo uzavieranie takých dohôd a takisto tak dosahujú iné zodpovedajúce dohody.

Čl. 28 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na vzdelanie a s cieľom postupného uskutočňovania tohto práva a na základe rovných možností najmä:

(a) zavádzajú pre všetky deti bezplatné a povinné základné vzdelanie; (b) podnecujú rozvoj rôznych foriem stredného vzdelania zahŕňajúceho všeobecné a odborné vzdelanie, robia ho prijateľným a dostupným pre každé dieťa a prijímajú iné zodpovedajúce opatrenia, ako je zavádzanie bezplatného vzdelania a, v prípade potreby, poskytovanie finančnej podpory; (c) všetkými vhodnými prostriedkami sprístupňujú vysokoškolské vzdelanie pre všetky podľa schopností; (d) sprístupňujú všetkým deťom informácie a poradenskú službu v oblasti vzdelania a odbornej prípravy na povolanie; (e) prijímajú opatrenie na podporu pravidelnej školskej dochádzky a na zníženie počtu tých, ktorí školu nedokončia.

Čl. 28 ods. 2: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky opatrenia nevyhnutné na to, aby sa disciplína v škole zabezpečovala spôsobom zlučiteľným s ľudskou dôstojnosťou dieťaťa a v súlade s týmto Dohovorom.

Čl. 28 ods. 3: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, rozvíjajú a podporujú medzinárodnú spoluprácu vo veciach týkajúcich sa vzdelania, najmä s cieľom prispieť k odstráneniu nevedomosti a negramotnosti vo svete a s cieľom uľahčiť prístup k vedecko-technickým poznatkom a moderným metódam výuky. V tomto smere sa berie osobitný ohľad na potreby rozvojových krajín.

Čl. 29 ods. 1c: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zhodujú, že výchova dieťaťa má smerovať k: výchove zameranej na posilňovanie úcty k rodičom dieťaťa, k svojej vlastnej kultúre, jazyku a hodnotám, k národným hodnotám krajiny trvalého pobytu, ako aj krajiny jeho pôvodu, a k iným civilizáciám.

Čl. 30: V tých štátoch, v ktorých existujú etnické, náboženské alebo jazykové menšiny alebo osoby domorodého pôvodu, nesmie sa dieťaťu patriacemu k takejto menšine alebo domorodému obyvateľstvu odopierať právo spoločne s príslušníkmi svojej skupiny používať vlastnú kultúru, vyznávať a praktikovať svoje vlastné náboženstvo a používať svoj vlastný jazyk.

Čl. 31 ods. 1: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na odpočinok a voľný čas, na účasť na hre a oddychovej činnosti zodpovedajúcej jeho veku, ako aj na slobodnú účasť na kultúrnom živote a umeleckej činnosti.

Čl. 31 ods. 2: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú a zabezpečujú právo dieťaťa na všestrannú účasť na kultúrnom a umeleckom živote a napomáhajú to, aby sa deťom poskytovali zodpovedajúce a rovné možnosti v kultúrnej, umeleckej oblasti, oddychovej činnosti a využívaní voľného času.

Vyhlásenie o vhodnom postupe, 2004

Čl. 32: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na ochranu pred hospodárskym vykorisťovaním a pred vykonávaním akejkoľvek práce, ktorá môže byť preň nebezpečná, alebo brániť jeho vzdelávaniu, alebo ktorá by škodila zdraviu dieťaťa alebo jeho telesnému, duševnému, duchovnému, mravnému alebo sociálnemu rozvoju.

Čl. 34: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú chrániť dieťa pred všetkými formami sexuálneho vykorisťovania a sexuálneho zneužívania. Na zabezpečenie tohto záväzku štáty najmä prijímajú nevyhnutné vnútroštátne, dvojstranné a mnohostranné medzinárodné opatrenia na zabránenie: (a) zvädzania alebo donucovania detí k akejkoľvek nezákonnej sexuálnej činnosti; (b) využívania detí na prostitúciu alebo na iné nezákonné sexuálne praktiky za účelom finančného obohacovania; (c) využívania detí v pornografii a pri výrobe pornografických materiálov za účelom finančného obohacovania.

Čl. 35: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, prijímajú všetky nevyhnutné vnútroštátne, dvojstranné a mnohostranné opatrenia na zabránenie únosu detí, predávaniu detí a obchodovaniu s nimi za akýkoľvek účelom a v akejkoľvek podobe.

Čl. 36: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, chránia dieťa pred všetkými ostatnými formami vykorisťovania, ktoré akýmkoľvek spôsobom škodia blahu dieťaťa.

Čl. 37 písm. a): Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečia, aby žiadne dieťa nebolo podrobené mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponížujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu. Za trestné činy spáchané osobami mladšími ako osemnásť rokov sa nebude ukladať trest smrti a trest odňatia slobody na doživotie bez možnosti prepustenia na slobodu.

Čl. 37 písm. b): Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečia, aby žiadne dieťa nebolo nezákonne alebo svojvoľne pozbavené slobody. Zatknutie, zadržanie alebo uväznenie dieťaťa sa vykonáva v súlade so zákonom a používa sa len ako krajné opatrenie a na najkratší potrebný čas.

Čl. 38: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú uznávať a zabezpečovať dodržovanie noriem medzinárodného humanitárneho práva, ktoré sa na ne vzťahujú v prípade ozbrojených konfliktov a ktoré sa dotýkajú dieťaťa.

Čl. 39: Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky nevyhnutné opatrenia na podporu telesného a duševného zotavenia a sociálnej reintegrácie dieťaťa, ktoré je obeťou: akejkoľvek formy zanedbania, využívania za účelom finančného obohacovania alebo zneužívania, mučenia alebo inej formy krutého, neľudského alebo ponížujúceho zaobchádzania alebo trestania alebo ozbrojeného konfliktu. Zotavenie a reintegrácia sa uskutočňujú v mieste a prostredí podporujúcim zdravie, sebaúctu a dôstojnosť dieťaťa.

Protokol I k CRC, dobrovoľný protokol o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii, 2000

Čl. 3: Vyžaduje kriminalizáciu sexuálneho vykorisťovania detí a obchodovania s deťmi za akýkoľvek účelom (transplantácia orgánov, adopcia, prostitúcia, detská práca).

Čl. 8 ods. 1: Štáty prijímú primerané opatrenia na ochranu najlepšieho záujmu detí, ktoré sa stali obeťami sexuálneho vykorisťovania a obchodovania.

Protokol 2 k CRC, dobrovoľný protokol k účasti detí v ozbrojených konfliktoch, 2000

Odkaz: <http://www.unhchr.ch/html/menu2/6/protocolchild.htm>

CAT, Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, 1984

Čl. 3: Žiaden štát nevráti osobu do krajiny, kde jej hrozí mučenie.

CERD, Dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, 1965

Odkaz: http://www.unhcr.ch/html/menu3/b/d_icerd.htm

CRS, Dohovor o zredukovaní stavu bez štátnej príslušnosti, 1961

Odkaz: <http://www.unhcr.md/article/convstateless61.htm>

Dohovor o utečencoch z roku 1951

Čl. 31: Štáty nebudú pokutovať osoby, ktoré nelegálne vstúpili do krajiny alebo sa v nej nachádzajú, ak pochádzajú z územia, na ktorom čelili prenasledovaniu podľa článku 1 *a* na žiadateľov o azyl, ktorí do krajiny vstúpia ilegálne, by sa nemali uvaliť sankcie, ak môžu dobre preukázať príčinu svojho nelegálneho vstupu.

Čl. 33: Štáty nevrátia utečenca do krajiny, kde je ohrozený jeho život alebo sloboda podľa článku 1.

ECHR, Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (a protokoly), 1950

Čl. 3 Nikto nesmie byť mučený lebo podrobený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu či potrestaniu.

Čl. 4: Nikto sa nesmie držať v otroctve alebo nevoľníctve alebo byť vystavený nútenej práci.

Čl. 8.1: Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života a svojej korešpondencie.

ECRE (Deti), Európska rada o utečencoch a vyhnancoch: Stanovisko k utečeneckým deťom, 1996

Odkaz: <http://www.ecre.org/positions/children.pdf>

ECRE (Integrácia), Európska rada o utečencoch a vyhnancoch: Stanovisko k integrácii utečencov v Európe, december 2002

Odkaz: <http://www.ecre.org/positions/integ02.pdf>

Haagsky dohovor, 1993, Haagsky dohovor o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach, 1993 a súvisiace odporúčanie k uplatňovaniu dohovoru pri utečeneckých deťoch

Odkaz: <http://www.hcch.net/e/conventions/menu33e.html>

Haagsky dohovor, 1996, Haagsky dohovor o právomoci, rozhodnom práve, výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a opatrení na ochranu detí, 1996

Odkaz: <http://www.hcch.net/e/conventions/menu34e.html>

ICCPR, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 1966 (a dobrovoľný protokol)

Čl. 8: Nikto sa nesmie držať v otroctve alebo nevoľníctve alebo byť nútený vykonávať povinnú prácu.

Čl. 19: Každý má právo na názor bez zasahovania. Každý má právo na slobodu prejavu.

Čl. 23 ods. 1: Rodina má právo na ochranu zo strany štátu.

Čl. 24 ods. 1: Každé dieťa má bez diskriminácie právo na ochranné opatrenia zo strany svojej rodiny, spoločnosti a štátu, ako si to vyžaduje jeho postavenie ako maloletej osoby.

ICESCR, Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, 1966

Čl. 10 ods. 3: V mene detí sa bez diskriminácie prijímajú osobitné ochranné opatrenia a deti musia byť chránené pred hospodárskym a spoločenským vykorisťovaním.

ICRMW, Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov, 1990

Čl. 44 ods. 1: Štáty prijímajú opatrenia zabezpečujúce ochranu jednoty rodín migrujúcich pracovníkov.

ILO C182, Dohovor organizácie ILO o zákaze a o okamžitých opatreniach na odstránenie najhorších foriem

detskej práce, C182, 1999

Čl. 3: Definícia pojmu „najhoršie formy detskej práce“ zahŕňa predávanie detí a obchodovanie s nimi.

Jednotná pozícia z Rady EÚ o zosúladenom uplatňovaní definície pojmu „utečenec“, marec 1996

Odkaz:

http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=EN&numdoc=31996F0196&model=guichett

Ministri RE 91, Odporúčanie Výboru ministrov č. R (91) 11 týkajúce sa sexuálneho vykorisťovania, pornografie a prostitúcie a obchodu s deťmi a mladými dospelými

Odkaz: <http://cm.coe.int/ta/rec/1991/91r11.htm>

Ministri RE 2000, Odporúčanie Výboru ministrov č. R (2000) 11 o akcii proti obchodovaniu s ľuďmi pre účely sexuálneho vykorisťovania

Odkaz: <http://cm.coe.int/ta/rec/2000/2000r11.htm>

Odp. RE Letiská, Odporúčanie parlamentného zhromaždenia Rady Európy č. 1475 (2000). Príchod žiadateľov o azyl na európske letiská

Odkaz: <http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/TA00/EREC1475.htm>

Odp. RE Príprava úradníkov, Odporúčanie parlamentného zhromaždenia č. 1309 (1996) o príprave úradníkov prijímajúcich žiadateľov o azyl na hraničných priechodoch

Odkaz: <http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/ta96/EREC1309.htm>

Odporúčanie týkajúce sa uplatňovania Haagskeho dohovoru o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach z októbra 1994 v prípade utečeneckých detí a iných medzinárodne premiestnených detí, Haagská konferencia o súkromnom medzinárodnom práve, október 1994

Odkaz: <http://www.hcch.net/e/conventions/annexa33e.html>

Predpisy OSN o ochrane mladistvých zbavených slobody, 1990

Odkaz: <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r113.htm>

Príručka UNHCR, Príručka o postupoch a kritériách pre stanovovanie štatútu utečenca, 1992

Odkaz: <http://www.unhcr.ch/cgi-bin/texis/vtx/home/openssl.pdf?tbl=MEDIA&id=3d58e13b4&page=publ>

Protokol o obchodovaní s ľuďmi, Protokol o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, najmä ženami a deťmi, doplňujúci Dohovor Organizácie spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu, 2000

Čl. 7: Každý zmluvný štát vo vhodných prípadoch zváži možnosť povoliť obetiam obchodovania zostať trvalo alebo dočasne na jeho území.

Čl. 14 ods. 2: Opatrenia ustanovené v tomto protokole sa vykladajú a uplatňujú tak, aby neboli diskriminačné voči ľuďom na základe toho, že sú obeťami obchodovania s ľuďmi. Výklad a uplatňovanie týchto opatrení je v zhode s medzinárodne uznávanými zásadami nediskriminácie.

Protokol proti pašovaniu migrantov po súši, po mori a letecky doplňujúci Dohovor Organizácie spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu, 2000

Čl. 19 ods. 2: Opatrenia ustanovené v tomto protokole sa vykladajú a uplatňujú tak, aby neboli diskriminačné voči ľuďom na základe toho, že sú predmetom správania uvedeného v článku 6 tohto protokolu. Výklad a uplatňovanie týchto opatrení je v zhode s medzinárodne uznávanými zásadami nediskriminácie.

Protokol týkajúci sa postavenia utečencov, 1967

Odkaz: <http://www.unhcr.ch>

Rada EÚ: Bruselská deklarácia o prevencii a boji proti obchodovaniu s ľudmi, máj 2003

Odkaz: http://europa.eu.int/eur-lex/en/dat/2003/c_137/c_13720030612en00010009.pdf

RE mladí migranti, Odporúčanie parlamentného zhromaždenia Rady Európy č. 1596 (2003). Situácia mladých migrantov v Európe

Odkaz: <http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/ta03/EREC1596.htm>

Rez. EÚ, Rezolúcia o maloletých bez sprievodu, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretieho štátu, Rada EÚ, jún 1997 (97/C/221/03)

Čl. 2 ods. 3: Maloletí bez sprievodu, ktorí podľa vnútroštátnych právnych predpisov musia zostať na hranici, kým sa prijme rozhodnutie o ich prijatí na územie alebo vrátení, musia dostávať všetku vecnú podporu a starostlivosť potrebnú na uspokojenie ich základných potrieb, akými sú napríklad jedlo, ubytovanie vhodné veku, sanitárne zariadenia a lekárska starostlivosť.

Čl. 3 ods. 1: Členské štáty sa musia usilovať čo najskôr po príchode zistiť totožnosť maloletého a skutočnosť, či prišiel bez sprievodu. Informácie o totožnosti a situácii maloletej osoby možno získať rôznymi prostriedkami, predovšetkým prostredníctvom vhodného rozhovoru, ktorý musí prebehnúť čo najskôr a spôsobom primeraným veku.

Získané informácie sa musia efektívne zdokumentovať. Pri vyžadovaní, prijímaní, odosielaní a ukladaní získaných informácií je potrebné postupovať s mimoriadnou opatrnosťou a mlčanlivosťou, najmä v prípade žiadateľov o azyl, aby sa ochránila maloletá osoba aj jej rodinní príslušníci. Tieto včasné informácie môžu posilniť predovšetkým vyhladky na zjednotenie maloletého so svojou rodinou v krajine pôvodu alebo v tretej krajine.

Čl. 3 ods. 2: Bez ohľadu na svoje právne postavenie maloletí bez sprievodu majú nárok na potrebnú ochranu a základnú starostlivosť v súlade s ustanoveniami vnútroštátnych právnych predpisov.

Čl. 3 ods. 3: Členské štáty musia pri zjednocovaní vyvinúť úsilie o čo najrýchlejšie vyhľadanie rodinných príslušníkov maloletej osoby bez sprievodu alebo na zistenie miesta pobytu jej rodinných príslušníkov bez ohľadu na ich právne postavenie a bez vnášania predsudkov týkajúcich sa podstaty akejkoľvek žiadosti o pobyt. Maloletým bez sprievodu možno odporučiť a pomôcť obrátiť sa na Medzinárodný výbor Červeného kríža, národné organizácie Červeného kríža alebo iné organizácie za účelom vyhľadania rodinných príslušníkov. Predovšetkým v prípade žiadateľov o azyl sa pri každom uskutočnení kontaktu v súvislosti s vyhľadávaním rodinných príslušníkov musí dodržať mlčanlivosť, aby sa ochránila maloletá osoba aj jej rodinní príslušníci.

Čl. 3 ods. 4 a 5: Pre účely uplatňovania rezolúcie musia členské štáty čo najskôr poskytnúť potrebné zastupovanie maloletého zo strany: (a) zákonného poručníka alebo (a) zastupovania (národnou) organizáciou, ktorá je zodpovedná za starostlivosť a blaho maloletého alebo (c) formou iného vhodného zastúpenia. Ak je pre maloletého bez sprievodu vymenovaný poručník, v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi zabezpečuje, aby potreby maloletého (napríklad právne, spoločenské, zdravotné alebo psychologické) boli riadne naplnené.

Čl. 3 ods. 6: Ak možno predpokladať, že pobyt školopovinného maloletého bez sprievodu v členskom štáte bude dlhodobý, maloletý musí mať prístup k zariadeniam všeobecného vzdelávania na rovnakom základe ako deti, ktoré sú štátnymi príslušníkmi hosťateľského členského štátu, alebo prípadne mu musia byť ponúknuté osobitné zariadenia.

Čl. 3 ods. 7: Maloletým bez sprievodu sa poskytuje vhodná lekárska starostlivosť na splnenie okamžitých potrieb. Osobitná lekárska alebo iná pomoc sa poskytuje maloletým, ktorí boli vystavení akejkoľvek forme zanedbávania, vykorisťovania alebo zneužívania, mučeniu alebo iným formám krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, alebo ozbrojeným konfliktom.

Čl. 4 ods. 1: Každý maloletý bez sprievodu má právo požiadať o azyl. Členské štáty si však môžu vyhradiť právo vyžadovať, aby maloletý, ktorý nedosiahol istý vek určený daným členským štátom, nemohol požiadať o azyl, kým nebude mať k dispozícii pomoc zákonného poručníka, osobitne menovaného dospelého zástupcu alebo inštitúcie.

Čl. 4 ods. 2: Vzhľadom na osobitné potreby maloletých a ich zraniteľné postavenie musia členské štáty považovať vybavenie žiadostí o azyl podaných maloletými bez sprievodu za naliehavú vec.

Vyhlásenie o vhodnom postupe, 2004

Čl. 4 ods. 3: (a) Žiadateľ o azyl bez sprievodu, ktorý tvrdí, že je maloletý, musí v zásade predložiť dôkaz o svojom veku. (b) Ak taký dôkaz nie je k dispozícii alebo pretrvávajú závažné pochybnosti, členské štáty môžu vykonať posúdenie veku žiadateľa o azyl. Vek sa posudzuje objektívne. Pre tieto účely môžu členské štáty uplatňovať lekársku skúšku veku, ktorú vykonáva kvalifikovaný zdravotnícky personál so súhlasom maloletého, osobitne menovaný dospelý zástupca alebo inštitúcia.

Čl. 4 ods. 4: Členské štáty musia obvykle počas azylového konania umiestňovať maloletých bez sprievodu: (a) spolu s dospelými príbuznými, (b) do náhradnej rodiny, (c) do prijímacích stredísk s osobitnými zariadeniami pre maloletých alebo (d) na iné ubytovanie s osobitnými zariadeniami pre maloletých, napríklad do takých, ktoré im umožnia žiť samostatne, avšak s vhodnou podporou. Členské štáty môžu umiestniť maloleté osoby vo veku 16 rokov alebo staršie do prijímacích stredísk pre dospelých žiadateľov o azyl.

Čl. 4 ods. 5: (a) Počas pohovoru o žiadosti o azyl môže maloletých žiadateľov o azyl bez sprievodu sprevádzať zákonný porúčnik, osobitne menovaný dospelý zástupca alebo inštitúcia, dospelý príbuzný alebo právny asistent. (b) Rozhovor vedú úradníci s potrebnou praxou a prípravou. Význam vhodnej prípravy úradníkov vykonávajúcich rozhovor s maloletými žiadateľmi o azyl bez sprievodu sa musí riadne uznávať.

Čl. 4 ods. 6: Pri skúmaní žiadosti o azyl od maloletého bez sprievodu sa musí okrem objektívnych skutočností a okolností zohľadniť aj vek, zrelosť a duševný vývoj maloletého ako aj skutočnosť, že môže mať obmedzené znalosti o podmienkach v krajine pôvodu.

Čl. 4 ods. 7: Hneď po udelení statusu utečenca alebo iného trvalého práva na pobyt maloletému bez sprievodu musí byť maloletému poskytnuté zariadenie na dlhodobé ubytovanie.

Čl. 5: Ak sa maloletej osobe neumožní predĺženie pobytu v členskom štáte, daný členský štát môže maloletú osobu vrátiť do krajiny jej pôvodu alebo do tretej krajiny pripravenej na jej prijatie iba vtedy, ak pri príchode bude k dispozícii primerané prijatie a starostlivosť v závislosti od jej potrieb z hľadiska veku a miery nezávislosti. To môžu zabezpečiť rodičia alebo iní dospelí starajúci sa o dieťa alebo vládne či mimovládne orgány.

Čl. 5 ods. 2: Pokiaľ návrat za týchto podmienok nie je možný, členské štáty musia v zásade maloletému umožniť zostať na svojom území.

Čl. 5 (3a, c a d) Spôsobilé orgány členských štátov musia v prípade návratu maloletej osoby spolupracovať: (a) pri opätovnom zjednotení maloletých bez sprievodu s ostatnými členmi rodiny buď v krajine pôvodu maloletého alebo v krajine, kde sa títo rodinní príslušníci zdržiavajú; (c) s medzinárodnými organizáciami, ako napríklad s organizáciami UNHCR alebo UNICEF, ktoré sa už aktívne zúčastňujú na poradenskej činnosti pre vlády ohľadom smerníc týkajúcich sa maloletých bez sprievodu, a predovšetkým žiadateľov o azyl; (d) a podľa možností aj s mimovládnymi organizáciami s cieľom zaručiť dostupnosť zariadení slúžiacich na prijatie a starostlivosť v krajine, do ktorej sa maloletá osoba vracia.

Rez. EÚ Minimum, Rezolúcia Rady EÚ o minimálnych zárukách v azylových konaniach, jún 1995

§ 1: Azylové konania sa uplatňujú v plnom súlade so Ženevským dohovorom z roku 1951 a s Protokolom z New Yorku z roku 1967 o postavení utečenca a iných záväzkov podľa medzinárodného práva týkajúcich sa utečencov a ľudských práv. Postupy budú predovšetkým plne v súlade s článkom 1 dohovoru z roku 1951 o definícii utečenca, s článkom 33 týkajúcim sa zásady „nevytlačenia“ a článkom 35 týkajúcim sa spolupráce s úradom UNHCR vrátane umožnenia výkonu jeho povinnosti dohliadať na uplatňovanie dohovoru.

§ 26: Musí sa prijať ustanovenie, aby maloleté osoby bez sprievodu hľadajúce azyl zastupovala osobitne menovaná dospelá osoba alebo inštitúcia, ak podľa vnútroštátnych právnych predpisov tieto osoby na to nie sú spôsobilé. Táto dospelá osoba alebo predstavitelia danej inštitúcie môžu maloletých bez sprievodu sprevádzať počas pohovoru. Tieto osoby majú chrániť najlepší záujem dieťaťa.

§ 27: Pri preskúmaní žiadosti o azyl maloletej osoby bez sprievodu sa do úvahy berie jej duševný vývin a zrelosť.

Rezolúcia Rady EÚ o zjavne nepodložených žiadostiach o azyl, 1992

Nie je odkaz

Rezolúcia Rady EÚ o zosúladení národných politík zjednotenia rodín, 3. jún 1993

Nie je odkaz

Rezolúcia Rady EÚ o zosúladenom prístupe k otázkam týkajúcim sa hostiteľských tretích krajín, 1992 –

Nie je odkaz

Smernice OSN o ľudských právach a obchodovaní, Odporúčané zásady a smernice UNHCHR v súvislosti s ľudskými právami a obchodovaním s ľuďmi, E/2002/68/Dod.1, 20. máj 2002

Odkaz: [http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/\(Symbol\)/E.2002.68.Add.1.En?Opendocument](http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/(Symbol)/E.2002.68.Add.1.En?Opendocument)

Smernice UNHCR, Smernice o zásadách a postupoch, týkajúcich sa detí bez sprievodu dospelých a žiadajúcich o azyl, 1997

Odkaz: <http://www.unhcr.ch/cgi-bin/texis/vtx/home/openssl.pdf?tbl=MEDIA&id=3d4f91cf4&page=publ>

Spoločná akcia Rady EÚ na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a sexuálnemu vykorisťovaniu detí, 24. februára 1997

Odkaz: http://ue.eu.int/ejn/data/vol_b/5_actions_communes/coopera_judiciaire/1-063-04031997-2-6-en.html

UNHCR-AP, Agenda UNHCR na ochranu, 2002

Časť III, cieľ 1(9): Štáty, UNHCR, mimovládne organizácie a ostatní partneri musia riešiť potreby odlúčených detí vrátane ich dočasného umiestnenia v náhradných rodinách alebo menovania štátnych či neštátnych poručníkov a tieto opatrenia monitorovať a štáty musia preskúmať vhodné alternatívy zadržania žiadateľov o azyl a utečencov a v zásade upustiť od zadržovania detí.

Časť III, cieľ 6(2): Štáty, UNHCR a partneri zavedú opatrenia, ktoré zabezpečia, aby sa utečenecké deti vyvážené zapájali do rozhodovacieho procesu vo všetkých oblastiach života utečenca, ako aj do uskutočňovania týchto rozhodnutí a štáty musia pripisovať dôležitosť základnému a stredoškolskému vzdelaniu utečencov.

Utečenecké deti: smernice k ochrane a starostlivosti, UNHCR, 1994

Odkaz: <http://www.separated-children-europe-programme.org/Global/framed.asp?source=Documents/Eng/Legislation/RefugeeChildren.pdf>

Záver z Rady EÚ o krajinách, kde vo všeobecnosti nie je závažné riziko prenasledovania, 1992

Nie je odkaz